

MESÉLŐ KÖRNYEZET – BESZÉLŐ TERMÉSZET

Környezeti nevelésre épülő helyi óvodai nevelési program

Tiszalök

2010.

MESÉLŐ KÖRNYEZET – BESZÉLŐ TERMÉSZET

Környezeti nevelésre épülő helyi óvodai nevelési program

Tiszalök

2010

A helyi nevelési program a nevelőtestület megbízásából és segítségével készült 1998-ban:

Írták: Balogh Miklósné
Császár Sándorné
Hudákné Nagy Tünde
Jenei Zsigmondné
Magyar Zoltánné

A helyi nevelési program felülvizsgálata a nevelőtestület megbízásából és segítségével készült 2004-ben.

Készítették: Balogh Miklósné
Császár Sándorné
Hudákné Nagy Tünde
Jenei Zsigmondné
Magyar Zoltánné
Páger Jánosné

A helyi nevelési program törvényekhez való igazítása, módosítása, a TÁMOP 3.1.4. "Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés- innovatív intézményekben" című pályázati elvek, gondolatok, előírások beépítésével, a nevelőtestület megbízásából.

Átdolgozta: Páger Jánosné

Szerkesztette és kiadta: Tiszalök Város Napköziotthonos Óvoda Nevelőtestülete

2010.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés

1. Helyzetelemzés

- 1.1. Óvodatörténet – az óvoda bemutatása
- 1.2. Gyermeklétszáma alakulása
- 1.3. A családok szociokulturális háttere
- 1.4. Az óvoda személyi feltételei
- 1.5. Tárgyi feltételek
- 1.6. Az óvoda gazdálkodása
- 1.7. Kapcsolatrendszer

2. Alapelvek

- 2.1. Óvodakép
- 2.2. Gyermekkép
- 2.3. Pedagóguskép
- 2.4. Szülőkép
- 2.5. Nevelési elveink

3. A program célrendszere

- 3.1. Az óvodai nevelés célja
- 3.2. A nevelési programunk sajátosságából eredő nevelési céljaink
- 3.3. Speciális feladataink

4. Óvodai nevelésünk feladatai

- 4.1. Óvodai nevelésünk általános feladatai
- 4.2. Az egészséges életmód alakítása
- 4.3. Érzelmi nevelés és szocializáció
- 4.4. Az anyanyelvi az értelmi fejlesztés megvalósítása

5. Az óvodai élet megszervezésének elvei

- 5.1. Személyi feltételek
- 5.2. Tárgyi feltételek
- 5.3. Az óvodai élet megszervezése
- 5.4. Az óvoda kapcsolatai

6. Az óvodai élet tevékenységformái

- A környezet megismerésére nevelés és hagyományápolás
- Játék
- Játékos testmozgás

Mese- Vers
Ének-zene, énekes játékok
Ábrázolás és alkotás
Matematika
Munka
Tanulás

7. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

8. Gyermekvédelmi feladatok

- 8.1. A gyermek érdeke és jogai
- 8.2. A szülők jogai és kötelességei
- 8.3. Gyermekvédelmi feladatok
- 8.4. Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok

9. Az óvoda ünnepei, rendezvényei

10. Az óvoda kapcsolatai

- 10.1. Óvoda – család
- 10.2. Óvoda – iskola
- 10.3. Óvoda – bölcsőde
- 10.4. Kapcsolat a fenntartóval
- 10.5. Óvoda – egészségügyi szervek
- 10.6. Kapcsolat a Pedagógiai Szolgálat intézményeivel
- 10.7. Kapcsolat a közművelődési intézményekkel
- 10.8. Kapcsolat a kistérség óvodáival

11. A módosítás összegzése

12. Felhasznált irodalom

13. Legitimációs záradék

14. MELLÉKLETEK

Mellékletek jegyzéke:

1. sz. Erdei óvoda projekt
2. sz. Megállapodás az óvoda gazdálkodásáról
3. sz. Alapító Okirat
4. Eszköz és felszerelési jegyzék

Bevezetés

„A környező világ iránti érdeklődésünk velünk születik. Születésünk pillanatától egy bonyolult és elkápráztató világ felfedezői vagyunk. Vannak emberek, akikben ez a szenvedély az idő múlásával, vagy az élet megpróbáltatásai közepette kihűl, de vannak olyan szerencsések, akiket életük végéig hevít...”

/Gerald Durrell/

Ajánljuk ezt a programot mindazoknak az óvónőknek, testületeknek, szülőknek, akik felismerték, hogy a környezet játékos megismerése, a gyermeki személyiség kibontakozásának hatékony forrása.

Az országos alapprogrammal egyetértve kiemelt feladatunknak tekintjük, hogy a különböző társadalmi és szociokulturális közegből érkező gyerekeknek nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkört biztosítsunk, mely alapul szolgál nevelő-oktató munkánk célkitűzéseinek.

A program tartalmában fő hangsúlyt kap a környezet megismerésére és védelmére nevelés, a helyi hagyományok, népszokások felelevenítése. **Az óvodai nevelésben sok időt biztosítunk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a tevékenységek minél sokoldalúbb fejlesztésére épülő játékos megtapasztalásra, feldolgozásra, az egyenlő hozzáférés biztosításával. Szándékunk az is, hogy a szülőkkel való együttműködés, az otthon és az óvoda világának találkozásával, a szülők és az óvodapedagógusok közötti kölcsönös tisztelettel, segítségadással, minden gyermeket, juttassunk el 6-7-8 éves korára, testileg-szellemileg megfelelő ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkező, az egyén maximális fejlesztési szintjének megfelelő érettségre, hisz a gyermeket –mint fejlődő személyiséget- gondoskodás és különleges védelem illeti meg.**

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak. Óvodai nevelési programunk sokszínűsége mellett érvényesülnek azok az általános igények, amelyeket a társadalom a gyermek érdekeinek figyelembevételével megfogalmaz.

*„Szeresd a gyermeket, öleld szívedre őt,
Ringasd el lágyan a szegény kis szenvedőt,
Lehunyt pilláinak töröld le könnyeit:
S míg te a gyermekek könnyeit törölgeted,
Egy láthatatlan kéz a csillagok felett letörli vétkeid!”*

/Móra Ferenc/

1. Helyzetelemzés

1.1. Óvoda történet – az óvoda bemutatása

Óvodánk, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Tiszalök városban működő önálló munkáltatói jogkörrel, gazdaságilag részben önállóan működő napköziotthonos óvoda.

Intézményünk fenntartója:

Tiszalök Város Önkormányzat Képviselő-testülete. Városunk az ország egyik legszebb helyén, a Tisza bal partján található. Nevét a vízi erőmű tette ismertté.

Természeti adottságaink – a Tisza vízi világa, az Erőmű mellett található arborétum, az ártéri erdők sajátos növény és állatvilága, a holt-ág nádasainak jellegzetes élővilága ezernyi lehetőséget nyújt a tapasztalatszerzésre. Ezeket a forrásokat eddigi munkánk során is igyekeztünk kiaknázni. Hagyományai vannak a sétáknak, kirándulásoknak, gyalogos és kerékpártúráknak, az arborétum, a környezet folyamatos, évszakonkénti látogatásának, mindennapos apró természetvédő cselekedeteknek, a gyerekek kisebb környezet- és természetvédő feladatainak (növények ápolása, udvar-kiskert gondozása, cserjék-virágok ültetése, szemétyűjtése). Eredményeink arra ösztönözték a nevelőtestületet, hogy környezeti nevelésen alapuló óvodai nevelési programot állítson össze.

Óvodánk története a XX. Század elejéről indult, egy intézménnyel. A demográfiai hullám kielégítésére egymás után nyíltak a tagintézmények.

Jelenleg 8 óvodai, 1 bölcsődei csoport működik 5 épületben. Három tagintézmény a város különböző pontján, kettő pedig külterületen.

Szivárvány Óvoda, Tiszalök, Kossuth út 63.
 Hétszínvirág Óvoda, Tiszalök, Arany János út 57.
 Kerekerdő Óvoda, Kisfástanya, Igazság út 3.
 Aranyalma Óvoda, Tiszalök, Ady Endre út 35.
 Napraforgó Óvoda, Újtelep, Akácfa utca. 4.

Minden óvodai csoportban a szakmai munkát szakképzett óvodapedagógus látja el.

Munkájukat csoportonként egy fő dajka segíti.

Kisegítő személyzet száma egy fő.

Az adminisztrációs feladatokat egy fő óvodatitkár végzi.

Az Alapító Okiratát a [4. számú melléklet](#) tartalmazza.

1.2. Gyermeklétszám alakulása

Óvodás gyermekeink többsége 3 évesen érkezik az óvodába, így beóvodázási kötelezettségünknek eleget tudunk tenni. A gyermekek többsége családból, 8-10 gyermek bölcsődéből kerül át az óvodai csoportokba. A gyermekeket a beiratkozás után igyekszünk a körzet szerinti óvodába elhelyezni, figyelembe véve a szülők egyéni kéréseit, igényeit. Állami intézetben nevelt gyermekünk nincs.

Az óvodába járó gyerekek között az eddigi évek felmérései alapján sok a hátrányos, rossz szociális körülmények között élő gyermek, mely speciális szakemberek foglalkoztatását teszi szükségessé: logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus, gyógytornász, védőnő, családsegítő, tehetségfejlesztő, Nevelés-tanácsadó, Szakértői és Rehabilitációs bizottság.

1.3. Családok szociokulturális háttere

Településünkön magas a munkanélküliség, bizonytalan a családok megélhetése, melyet még nehezít a gazdasági világválság is. A családok egy része létminimum alatt él, a családok egy részét érinti a társadalmi mélyszegénység is.

Testvérek száma:

Óvodánkban a testvérek számát tekintve igen szélsőséges a családok szerkezete. A módosabb, értelmiségi családok az egy gyermekvállalás mellett, míg a gyermeket jövedelemforrásnak tekintő családok, 3 vagy attól több gyermek vállalása mellett döntenek. Közöttük igen elterjedt a hivatásos anyaság igénybevétele, mellyel a munkanélküliséget próbálják kompenzálni.

Szülők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsága:

Az intézményünkbe járó gyermekek szüleinek iskolai végzettsége igen alacsony. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján sok a 8 vagy annál kevesebb osztályt végzett szülők száma, akik alacsony iskolai végzettségük miatt munkát sem igazán találnak.

A szülők egy része – bár rendelkezik szakmával, szakképesítéssel – munkahely hiánnyal küszködik, vagy eljár a településről dolgozni.

A magasabb iskolai végzettségű szülők kevesen vannak, és azok egy része sem a város értelmiségi színvonalát növelik, hanem a környező városokban, településeken dolgoznak. Óvodánkban kevés az olyan család, ahol mindkét szülő dolgozik. Elterjedtebb, hogy az apa látja el a pénzszerzési funkciót, az anya otthon van, gyermeket nevel, s közben képi magát. Az alulképzett családok esetében sajnos igen gyakori a munkanélküliség mindkét szülő részéről.

Az óvodába járó gyermekek, családok szociokulturális helyzete igen szélsőséges, nagy különbségek vannak a családok között. Sok a szegény, vagy hátrányos helyzetű család.

Ennek okai:

- a nagyszámú munkanélküliség,
- alacsony iskolai végzettség,
- a nagycsaládok számának növekedése.

A családi háttérből adódó szűkös lehetőségek miatt ránk hárul a feladat, hogy a gyermekeket megismertessük a környező világgal.

Intézményünkben ugyanakkor, már mutatkoznak a polgárosodás jelei, ami az óvodákban a szülői elvárásokban is észlelhető: pl. szakkör jellegű tevékenységek szervezése, kiállítások megtekintése, színházlátogatások, tehetséggondozás, közéleti szereplés-szerepeltetés, egyéb szolgáltatások.

1.4. Az óvoda személyi feltételei

Az óvoda dolgozóinak létszáma:

17 fő óvodapedagógus

8 fő dajka

1 fő óvoda titkár

1 konyhai kisegítő

Iskolai végzettség szerinti megoszlás:

- Felsőfokú szakképzett: 13 fő
- Főiskolát végzett: 3 fő
- Szakközépiskolát végzett: 1 fő
- Egyéb középiskolát végzett: 3 fő
- Szakmunkásképzőt végzett: 2 fő
- 8. általánost végzett: 5 fő

Az óvodapedagógusok közül 3 fő rendelkezik közoktatás vezetői szakvizsgával, 5 fő ECDL számítógépes szakvizsgával. Akkreditált továbbképzési kötelezettségének minden dolgozó eleget tett.

Valamennyi óvodapedagógus felelősséggel, gyermekszeretettel, egymás iránti segítő szándékkal vezérelve, jó közösségi szellemben végzi munkáját.

Fogékony az új lehetőségekre, melyekben pedagógiai és pszichológiai ismereteit, egyéb ötleteit felhasználja, munkájába beépíti. Tervünk továbbra is az, hogy minden óvodapedagógus folyamatosan fejlessze, képezze magát, vegyen részt továbbképzéseken, ezzel is elősegítvén programunk sikeres megvalósítását, a minőségi munka hatékonyságát.

Óvodánkban két szakmai munkaközösség működik, s tízféle tevékenységforma szakkör formájában, mely nagymértékben hozzájárul pedagógiai munkánk eredményességének fokozásához, **a gyermekek egyéni, differenciált fejlesztéséhez, tehetséggondozásához, felzárkóztatásához.**

A minőségi munka irányítását a minőségi team, a pedagógiai program karbantartását a programíró csoport végzi.

Az óvodai csoportokban, az óvoda teljes nyitva tartása alatt óvodapedagógus foglalkozik a gyerekekkel. Összeszokott, jól együttműködő óvónői párok dolgoznak. Személyiségük példaértékű a gyerekek számára. Munkájukat a nevelési elvek ismeretének alkalmazásával segítik a dajkák.

1.5. Tárgyi feltételek

A Szivárvány Óvoda épülete minőségileg jó, más funkciójú épületből lett óvodává alakítva. A csoportszobák, öltözők mérete kicsi, a raktározási, szociális előírások korlátozottak. Központi fűtéssel ellátott, állandó felújítást igénylő épület. Udvara a gyermeklétszámnak megfelelő.

A Hétszínvirág Óvoda épülete megfelelő, a toldással kialakított csoportszoba megfelel az OÉSZ. szabvány előírásainak, a másik viszonylag kis méretű.

Fűtése korszerű. Udvara szép, tágas, virágos, ligetes, a gyermeklétszámnak megfelelő.

A Kerekerdő Óvoda magas, tágas, külsőleg-belsőleg felújított, gázfűtéssel ellátott épület. Udvara tágas, a gyermeklétszámnak megfelelő.

A Aranyalma Óvoda épülete készült csupán – a tagóvodák közül – óvodának. Ennek állapota jó. Az épület tágas, esztétikus, gázfűtéssel ellátott. Udvara parkosított, nagy mozgásterű, megfelel a gyermekek egészségés fejlődésének.

A Napraforgó Óvoda épülete elfogadható állapotú, fűtése, vizesblokkja korszerűtlen. A csoportszoba, a kiszolgáló helyiségek nem felelnek meg a gyermeklétszámnak, kicsik. Raktározási lehetőség nincs. Az óvoda udvara, játszótérje sivár.

Tornaszobával egyetlen tagóvodánk sem rendelkezik, telefon minden részegységben van.

Épületeink, udvaraink, az utóbbi évek – 2000-2009-ig – fokozott mértékű felújítása ellenére is, további korszerűsítésre, külső-belső felújításra szorulnak.

A csoportszobák, öltözők, folyosók berendezései természetbarát, környezetbarát szemléletet sugallnak. Udvari játéparkunk átalakítása természetbarát fajtákra folyamatos.

A csoportszobák különböző tevékenységek színterei: játék, kezdeményezések, foglalkozások, étkezések, pihenés. Felszerelésük, bútorzatuk felújítása folyamatos. Játékeszközöket évente vásárolunk költségvetésből és az óvodai rendezvények bevételiből. Óvodai eszközfejlesztésünket pályázati úton, szponzori támogatással is igyekszünk kiegészíteni.

Részleges hiányosságainkat az 4. számú melléklet táneszköz jegyzéke tartalmazza.

A feltételrendszer fejlesztése, az óvodák korszerűsítése, fejlesztése, minden tagintézményben szükségzerű, ahogyan azt a fejlesztési tervünk ide vonatkozó fejezetei is mutatják. Tornaszoba, szociális, kiszolgáló helyiségeink, raktárak hiányoznak szinte minden tagóvodában.

A fenntartóval a megvalósítás érdekében két verziót dolgoztunk ki:

1. verzió: - óvodáink fejlesztése a fejlesztési terv, követelményeinek megfelelően
2. verzió: - egy 6+2 csoportos óvoda- bölcsőde építése, a kültelki óvodák bővítése, korszerűsítése pályázati úton.

1.6. Az óvoda gazdálkodása

Óvodánk önálló munkáltatói jogkörrel, részben önálló költségvetés alapján működő költségvetési szerv. Gazdálkodásának könyvelését a Városi Önkormányzat Pénzügyi Irodája látja el. A feladatok rendjét a 280/ 2001.(XII.26) Korm. rendelettel módosított 217/1998.(XII.30.)Korm. rendelet 12. §-ának(5) bekezdése alapján megállapodásban szabályozta, mely megtalálható a 3.számú mellékletben.

Óvodánk a számára biztosított költségvetést teljes körűen felhasználja. A szűkös anyagi keretet újabb források, lehetőségek előteremtésével valósítjuk meg: innovációs pályázatok, alapítványi támogatás, szülők, szponzorok támogatása.

1.7. Kapcsolatrendszer

Az óvoda minőségirányítási programjának VI. fejezete tartalmazza a partnerkapcsolatok irányítását, a 2. számú melléklete pedig a partneri igény és elégedettségmérés szabályzatát, valamint a partnerlistát.

A helyi nevelési programunkban a z óvoda kapcsolatrendszerét a 10. fejezet tartalmazza.

Az intézmény külső kapcsolatrendszerét, formáját, módját, felelőseit az SZMSZ. IX. pontja szabályozza.

2. Alapelvek

2.1. Óvodakép

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását, sokoldalú, harmonikus fejlődését, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Az óvodai nevelésben való alapelv, a gyermeki személyiséget elfogadó, szerető, tisztelő, megbecsülő bizalomra épülő nevelés. Az óvodai nevelésben alkalmazott módszereknek, intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk. Az óvodának gondoskodni kell a gyermeki szükségletek kielégítéséről, a biztonságos, derűs, szeretetteljes óvodai légkőről, szabad játékkeretek között. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

2.2. Gyermekkép

Az alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. Ebből kiindulva a gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyereket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

2.3. Pedagóguskép

Valamennyi alapelv megvalósításához olyan pedagógusokra van szükség, akik szakmailag, pszichológiailag, pedagógiailag jól felkészültek, meleg gyermekszeretettel rendelkeznek, jó közösségi szellemben végzik munkájukat. Képesek jó kapcsolatot kialakítani az óvoda partnereivel. Az eredményes munkavégzés és a program sikeres megvalósítása érdekében továbbképzéseken való aktív részvétellel, önképzéssel gyarapítják tudásukat. Élmenygazdag óvodai légkörre törekednek, és személyiségük példaértékű a gyermekek számára. Az óvodapedagógusnak, az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez kell hozzásegíteni a gyermeket. A gyermek játékában, a művészeteken, az alkotómunkán és saját tevékenységén keresztül kell megteremtenie azt a lehetőséget, amelyen keresztül ébren tartja a környező világ megismerése, a tanulás örömeinek átélése iránti vágyat.

2.4. Szülőkép

Olyan szülő, aki ismeri, és azonosulni tud a „Mesélő Környezet - Beszélő Természet” helyi nevelési programunk pedagógiai szellemiségével, kötött és kötetlen szervezeti kereteivel, nevelési és tanulási formáival, aki gyermekközpontú, és együttnevelésre képes személyiségével segíti a programunk sikeres megvalósulását. Egyéniségében elfogadó, nyitott, partneri az együttnevelés érdekében. Tiszteli gyermeke pedagógusát és az óvoda valamennyi dolgozóját.

2.5. Nevelési elveink:

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükséglet kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű- az életkor és fejlettségnek megfelelő- tevékenységről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játéokra,
- a tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítéséről,
- a kisgyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, és tárgyi környezetről.
- az egyéni, a differenciált bánásmód, a személyes, bensőséges kapcsolat kialakítására, mely minden gyermeket megillet.
- a tehetséges gyermekek céltudatos képességfejlődéséről.
- az óvodai szolgáltatások, széles skálájú biztosításáról a tehetséggondozás érdekében.
- A gyermekek differenciált, egyéni fejlesztést igénylő felzárkóztatására: fejlesztő programok, logopédiai- gyógytestnevelés biztosításával.
- A szülők által igényelt, nem kötelező, egyéb szolgáltatások: - hitoktatás, mazsorett, gyermektorna, labdarúgás, népi- gyermektánc, játszóház, drámajáték, angol nyelvoktatás,

3. A program célrendszere

3.1. Az óvodai nevelés célja

- A 3-7-8 éves korú gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével sokoldalú, harmonikus, differenciált személyiségfejlesztés.
- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, értelmi érettség megalapozása.
- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák kialakítása, amelyek lehetővé teszik, hogy a gyermekek harmonikus kapcsolatba kerülhessenek környezetükkel. Érdeklődésük felkeltésével, érzelmeik alakításával sokféle lehetőséghez jussanak. Tiszteljék, szeressék az élőlényeket, védjék, óvják, becsüljék meg az ember és a természet által létrehozott értékeket!
- Az átlagostól eltérő képességű gyerekek felzárkóztatása, differenciált **egyéni** fejlesztése.
- **A kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek tehetséggondozása.**
- **A nemzeti, etnikai kisebbség és a hátrányos helyzetű gyerekek felzárkóztatása a sikeres iskolai kezdéshez.**

3.2. A nevelési programunk sajátosságaiból eredő nevelési céljaink

A nevelési programunkban megfogalmazott célok koherensek az alaprogram céljaival.

3.3. Speciális feladataink

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése:

- **Enyhén** fogyatékos gyermekek egyéni sajátosságának: megfelelő fejlesztése
- Felkészítés az iskolai tanulmányokra
- A másság elfogadtatása az egészséges gyermekkel, felnőttekkel
- A fogyatékos gyermekeket nevelő családok életének **sokoldalú** segítése.

A hátrányos helyzetű, nemzeti, etnikai kisebbségű gyermekek integrált nevelése a következő területeken:

- **Egészséges életmódra nevelés**
- **Érzelmi nevelés és szocializáció**
- **Anyanyelvi és kommunikációs, értelmi fejlesztés**
- **Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése**

Az integrált nevelés során az eltérő családi háttérrel rendelkező, különböző képességű és fejlettségű gyermekeket együtt neveljük, fejlesztjük. Lehetőséget teremtünk minden gyermek számára képességeik kibontakozásához, felzárkóztatásához, az egyéni különbségekre figyelő pedagógiai módszerek, eszközök alkalmazásával. Együttműködő, elfogadó környezetet alakítunk ki, ahol nincs előítélet. **Az otthonról hozott kultúrájának pozitív elemeit minden gyermek értéként kamatoztathatja.**

A beilleszkedést elősegíti az óvoda dolgozóinak példamutatása, a szülőkkel való tudatos kapcsolattartása az együttnevelés érdekében. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. Nemzetközi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a gyermekek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve- sikeresen ellensúlyozhatóak. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, a szülők és nevelők kölcsönös tisztelete alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az óvodai integráció legfőbb jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egyaránt kiegészítőnek tartja. Így ösztönözzük az együttműködések kialakítását azokkal a szolgáltatókkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak. Az óvoda céljának tekinti a hátrányok csökkentését, a leszakadás megelőzését. Tevékenységével az esélyegyenlőség elvének érvényesülését szolgálja. Enyhíti, fékezi a társadalmi különbségek mechanikus leképeződését, átörökítését.

Az óvodapedagógusoknak fel kell készülniük arra, hogy minden egyes óvodás gyermeket hatékonyan segítsenek hozzá a kompetenciartalmakhoz.

Célunk, hogy pedagógiai programunk szellemiségével tudatosan fejlesszük a szülők szemléletmódját a gyermekeken keresztül.

Feladatok

- szociokulturális hátrány csökkentése
 - érzelmi labilitás, elhanyagolt bánásmód megszüntetése
 - érzelmeik mozgósítása, társak előtti pozitív megerősítés
 - ingerszegény környezet alakítása, gazdagítása
 - multikulturális szemlélet kialakítása, a multikulturális óvodai nevelés alapjainak megteremtése
 - veleszületett méltóság és egyéni autonómia tisztelete
 - a kirekesztés, az előítéletes kizorítottság megszüntetése
 - a különbözőségek elfogadására, tiszteletére való nevelés
 - a társadalomba való teljes körű és hatékony befogadás és részvétel segítése
 - a tudáshoz való jog biztosítása
 - a gyermekek fejlődésben lévő készségeinek tiszteletben tartása
 - az esélyegyenlőség biztosítása
 - helyes viselkedési minták kialakítása a kudarc, az ellenvélemény, a bírálat elviselésére
 - a gyermekek sajátosságai közül a jó elemek kiemelése, sikereik felhasználása a kevésbé sikeres területek fejlesztésével
 - a kimunkált cél és feladatrendszerünk a pedagógiai stratégiánk részét képezi, melynek megnyilvánulási formája a pedagógiai innováció, ezen belül a pedagógiai fejlesztés
 - a tevékenységformák közül az egyes kisgyermek számára a megfelelőbb kiválasztása, ennek alapján teljesítményének értékelése, ezáltal a kompetencia élmény növelése.
- az önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvések segítése

4. Óvodai nevelésünk feladatai

- A nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör megteremtése.
- A gyermeki személyiség maximális tiszteletben tartása.
- Életkornak, egyéni fejlettségnek megfelelő tevékenységek biztosítása.
- A testi, a szociális, és az értelmi képességek differenciált fejlesztése.
- A gyerekek személyes tapasztalására épülő természetszeretet megalapozása.
- Szülő - gyermek - óvónő kapcsolatának mélyítése az együttnevelés érdekében.
- **Hátrányos helyzetből adódó lemaradások kiküszöbölése, az esélyegyenlőség megteremtése.**
- A természet, az épített és a társadalmi környezet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.
- **A különbözőségek elfogadása, tiszteletére nevelés.**

4.1. Óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata, az óvodás korú gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése melyen belül az alábbi feladatokat kell megvalósítanunk:

1. Az egészséges életmód alakítása.
2. Az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása.
3. Az anyanyelvi,- értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

4.2. Az egészséges életmód alakítása

Szerepe a nevelés folyamatában

Az egészséges **életmódra nevelés**, az egészséges életvitel **igényeinek** alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Elősegíti gyermekeink növekedését, hozzájárul egészségük megőrzéséhez, jó közérzetük, egészséges életmódjuk alakulásához és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit. **Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése.**

Fontos, hogy az óvoda feltételrendszere, szokásrendje, nevelési hatásai segítsék elő, hogy a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően legyen képes a környezethez való legoptimálisabb alkalmazkodásra.

Célja

A gyerekek egészséges életvitel iránti igényének alakítása, testi, lelki harmónia biztosítása az óvodai élet során.

Feladatok:

- **a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,**
- **a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,**
- **a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,**
- **a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,**
- **az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,**
- **a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása,**
- **a környezetvédelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása,**
- **szakemberek bevonásával, a szülővel együttműködve prevenciós és korrekciós testi,**

lelki nevelési feladatok ellátása.

A tevékenység tartalmi megvalósítása

Az egészséges életmód alakításának színtere a csoportszoba és a hozzá kapcsolódó helyiségek, az óvoda udvara.

A csoportszobák falai világosak, pasztellszínűek. Ablakai szolgálják a természetes fény besugárzását, a friss levegő beáramlását. Padlózata könnyen tisztítható, nem okoz allergiás tünetet. A berendezési tárgyak gyermekméretűek, a gyermekek által könnyen mozgathatók.

Az öltözőben a gyermekek méretének megfelelő bútorzat biztosítja a feltételeket az öltözködéshez, vetkőzéshez. A családdal való együttműködést szolgálja, az itt elhelyezett információs tábla.

Mosdó, WC szintén gyermekméretű. Kövezete könnyen tisztán tartható.

Udvaraink tágasak, megfelelnek a gyermeklétszámnak.

A helyes életritmus életkoronként eltérést mutat. A gyermek testi és szellemi fejlődésének alapvető feltétele a gondozás központi kérdése. A napi életritmus a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek (pihenés, étkezés, egyéb tevékenységek) visszahatnak az életfolyamatokra. Minden tevékenységnél alapfeltétel a jó hangulat, az oldott légkör, kellemes közérzet. A szabályok, szokások kialakításához hosszabb idő szükséges, a gyermekek egyéni képességei, adottságai, fejlettsége meghatározó.

Minden csoportban az óvónő dolgozza ki a gyerekek számára leginkább ideális napirendet. Tervezésnél figyelembe veszi a gyerekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Egész nap folyamán érvényesülnie kell a folyamatosság, rugalmasság elvének.

A gyerekek egészségének védelme, edzése

Az egészséges életmód alakításában igyekszünk edzési lehetőségeket biztosítani a gyerekek számára. Ebben a folyamatban fokozódik ellenálló képességük, szervezetük alkalmazkodik az évszak változásaihoz. Nagyon fontos, hogy a gyerekek minden évszakban minél több időt töltsenek a szabadban. A levegő, a napfény, a víz jótékony hatása a gyerekek edzését szolgálja. Mozgásszükségletük kielégítése érdekében minden évszakban biztosítunk edzési lehetőséget (kerékpározás, kocogás, szánkózás, csúszkálás, fürdés, pancsolás).

Az egészségügyi szokások megalapozása, készségek, képességek fejlesztése

Táplálkozás

A fejlődés egyik feltétele a táplálkozás, mely az elhasznált energiát pótolja, és a további testépítést szolgálja. Figyelemmel kísérjük a gyerekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. A vitamínszükséglet kielégítésére heti egyszeri zöldség vagy gyümölcsnapot iktatunk be. Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és naposi tevékenységekkel valósulnak meg. Fontos az esztétikus terítés és a kulturált étkezési szokások betartása.

Hagyományápolásunkban vonzó az ünnepek hagyományos ételeinek az elkészítése, elfogyasztása. Pl.: karácsonyi mézeskalács, farsangi fánk.

Pihenés, alvás

Az óvodás gyermek egyéni alvás igényének kielégítését, testi fejlődését szolgálja. Minden óvodai dolgozó feladata a nyugodt pihenés, alvás légkörének megteremtése, a szoba levegőcseréjének biztosítása, a külső, zavaró ingerek megszüntetése.

Elalvás előtti mese és halk zene nyugtató hatású, a gyerekek pihenését szolgálja. Lehetőséget biztosítunk a nagycsoportos gyermekek folyamatos felkeléséhez, az alvás idő alatti csendes tevékenységhez.

Nyári hónapokban az iskolába felvett gyerekeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy csak abban az esetben pihenjenek, ha azt külön igénylik.

Testápolás

Szolgálja a gyerekek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozását. Az önkiszolgáláshoz szükséges készségek elsajátítását segíti a felnőtt–gyermek közötti meghitt kapcsolat és a felnőtt állandó, segítőkész jelenléte. Óvodáskor végére a teljes önállóság szintjére juttatjuk el gyermekeinket testápolás terén (mosakodás, kéztörölés, fogmosás, fésülködés, WC-használat). Fontosnak tartjuk az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolását, mely segíti a következetes együttnevelést.

Öltözködés

A gyermeki önállóságot és izlésvilágot megalapozza, az időjárás változásaival szemben a test védelmét szolgálja. A réteges öltözködés az időjárás változásaihoz igazodik. Programunk megkívánja, hogy valamennyi gyerek rendelkezzen kirándulásokhoz szükséges ruházattal. (Esőkabát, vízálló cipő stb.)

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A testápolással, öltözködéssel kapcsolatos feladatokat önállóan végzik.
- Igényesek a tisztaság iránt.
- Önállóan tevékenykednek, saját dolgaikra vigyáznak.
- Mindennapi szükségleteiket önállóan kielégítik.
- Kulturáltan, önállóan étkeznek, az evőeszközöket megfelelően használják.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára.

4.3. Érzelmi nevelés és szocializáció

Szerepe a nevelés folyamatában

A természeti és társadalmi környezet megismerése, ápolásának, védelmének közös tevékenységei megteremtik az együttélés egyedi, kommunikációs kapcsolatrendszerét. Ezen belül gyakorolják az önkifejezési formákat, a társas érintkezés alapszabályait. Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek vezető szerepet töltenek be, ezért fontos, hogy a gyermeket az óvodákban érzelmi biztonság, otthonosság, szeretetteljes légkör vegye körül. **Mindezt szükséges, hogy:**

- **már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik a gyermeket,**

- az óvodapedagógus egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező, és önérvényesítő törekvéseinek,
- az óvoda teremtsen - gyermek, gyermek- dajka, gyermek- gyermek kapcsolatot, s ezt pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,
- az óvoda adjon teret arra, hogy a gyermek kielégítthesse természetes társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését, szokás és normarendszer megalapozását.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsony fejlettségi szinten álló, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű, valamint kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével, pluszszolgáltatások játékos, szakkörszerű tevékenységek lehetőségének biztosításával.

Feladatok:

- Az érzelmi nevelés és szocializáció feltételeinek megteremtése.
- Pozitív kapcsolatok kialakítása, tiszteletben tartása.
- Szokások, normák alakítása, finomítása, fenntartása.
- Az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése.
- A beilleszkedés fokozott előkészítése.
- A szülői problémák jelzésének figyelembevétele.
- Toleranciával, empatikus magatartással partnerkapcsolat kialakítására törekvés a szülőkkel.
- A gyermek és szülő méltóságának tiszteletben tartása.
- A tevékenységformák közül az egyes gyermek számára a megfelelőbb kiválasztása, ennek alapján teljesítményének értékelése, ezáltal a kompetenciaélmény növelése.
- Multikulturális szemlélet kialakítása, a multikulturális óvodai nevelés alapjainak megteremtése.
- Veleszületett méltóság és autonómia tisztelete.
- A kirekesztés, az előítéletes kizorítottság megszüntetése.
- A társadalomba való teljes körű és hatékony befogadás és részvétel biztosítása.
- A különbözőség tisztelete, s annak elfogadása, mely csak normatívitással értelmezhető.
- Esélyegyenlőség biztosítása.
- A gyermekek fejlődésben lévő készségeinek tiszteletben tartása.
- A tudáshoz való jog biztosítása.
- Az előítélet-mentes környezet kialakítása.
- A gyermek érdekeinek szem előtt tartása.
- Nevelési módszertani kultúra fejlesztése.
- Amennyiben szükség van rá, javaslat megfogalmazása családterápiára, egyéni pszihoterápiára.

A tevékenység tartalmi megvalósítása

Az érzelmi nevelés és szocializáció feltételeinek megteremtése

Az óvodapedagógusok már az óvodába érkezés előtt családi környezetben ismerkednek meg a csoportjukba kerülő gyerekekkel. Barátságos, otthonos, szeretetteljes légkört biztosítunk a csoportszobában és az óvoda valamennyi helyiségében. A derűs légkör megalapozza a gyermekek érzelmi kötődését az óvónőjükhöz, az óvoda felnőtt dolgozóihoz.

Pozitív kapcsolatok kialakítása, tiszteletben tartása

Törekszünk arra, hogy az óvodapedagógus–gyermek, a gyermek–gyermek kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze. Az óvónő és a gyermek kapcsolatának alapvetően fontos követelménye, hogy a kapcsolatban az óvoda valamennyi felnőtt dolgozójának magatartása legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, minden gyerek számára elfogadó és toleráns.

A gyermek–gyermek közötti kapcsolat több szempontból is fontos a személyiség fejlesztésben, gazdagítja az egyes gyermeket, sokoldalúságot biztosít az „én” fejlődéséhez. Óvodánk egyszerre segíti a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását, teret enged önérvényesítő törekvéseknek. Közös tevékenységek szervezésével érjük el, hogy az óvoda bármely csoportjába járó gyerekek érezzék, hogy összetartoznak. Erre programunk sok lehetőséget biztosít.

Szokások, normák alakítása, finomítása, fejlesztése, színtere

Az alapvető szokások kialakítása már 3 éves kortól szükséges.

Pozitív érzelmi társítással ezek viselkedésük szabályozóivá válnak. Az évek során törekszünk a szokások finomítására, fejlesztésére. El kell érünk, hogy a gyerekek a közösségi élet szokásait önállóan alkalmazzák. Alakuljon ki a megfelelő közösségi magatartás és viselkedési norma. A közösségi élet tartalmi alakítása a közös élményekben, kapcsolatokban formálódik (közös séták, kirándulások, sok-sok együttjátás, név- és születésnapok megünneplése, ünnepek, ünnepélyek közös élményei, kötetlen, meghitt beszélgetések, színház, bábszínház látogatása, közös rendezvények, sportnap stb.).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Kialakul a gyerekek én-tudata
- Képesek együttműködésre, kapcsolatteremtésre.
- Elfogadják a különbözőséget.
- Igényükké válik a helyes viselkedés és cselekvés, a szokások szabályainak betartása.
- Óvodán kívül is érdeklődést tanúsítanak társaik iránt.
- Jól kialakult csoport és baráti kapcsolatokban végzik mindennapi tevékenységüket.
- Örülnek a közösen elért sikereknek.
- Tudják, hogy egy összetartozó csoport tagjai.
- Önállóan keresik a segítségnyújtás formáit.
- Kialakul feladattudatuk.
- Készen állnak az iskolai élet elfogadására.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal képesek egyezkedni, kísérletet tesznek a probléma önálló megoldására.
- Önálló véleményt alkotnak.

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Nevelési programunkban lehetőséget biztosítunk az enyhén fogyatékos (gyengén látó, enyhe értelmi fogyatékos, enyhén hallássérült, beszéd fogyatékos) gyermekek integrációjára. Fejlődésük érdekében kiemelkedő jelentősége van a családdal és a speciális szakemberekkel való együttműködésnek. Nevelő-oktató munkánk során igyekszünk megteremteni az egyéni fejlődés és a közösségi élethez való alkalmazkodás egyensúlyát, érzelmi biztonság megteremtésével, szokásrendszer és bensőséges kapcsolat kialakításával. **A gyermekek fejlesztése több irányból történik: lehet tevékenységorientált, spontenitátsból kiinduló, feladatorientált.**

4.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Szerepe a nevelés folyamatában

A 3-7-8 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A gyermek spontán fejlődése, érése a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára.

Programunk játékba ágyazott környezeti nevelés változatos cselekvésein alapuló tapasztalatszerzés lehetőségeit kínálja. Amit a gyerek szeretne megismerni, ami iránt érdeklődik, ami felkelti figyelmét, elindítja a megismerés útján. Érzékszervein keresztül szerzi tapasztalatait és érzelmi benyomásait. Újabb és újabb próbálkozásra, cselekvésre készíteti a mozgás által szerzett tapasztalatait is. Mindezen tapasztalatok indítják el **az anyanyelvi az értelmi fejlesztés, tanulás folyamatát, a gyerekek értelmi képességének fejlődését.**

Célja

A gyerekek **anyanyelvi, értelmi** képességeinek megalapozása, fejlesztése. Érzelmi hatásokkal, aktív cselekedtetéssel, **önkifejezéssel** eljuttatni őket a tapasztalatokon alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig.

Feladat:

- Biztosítsuk folyamatosan a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit!
- A kiemelkedő képességű és a fejlődésben lemaradt gyerekek differenciált fejlesztése.
- **A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetből ezzel fejlesztvén anyanyelvi, értelmi képességeit.**

A tevékenység tartalmi megvalósítása

Az óvodai nevelésben nem külön képességeket fejlesztünk, hanem az egész értelmet, a megismerés egész folyamatát, az egész gyermeket.

A fokozatosság, folyamatosság elvének figyelembevételével a gyerekek egyéni fejlettségi szintjének megfelelően fejlesztjük akaratukat, kitartásukat, teherbíró képességüket,

céltudatosságukat, feladattudatukat.

Az érzékszervek fejlődése óvodáskorban is funkcionálás közben történik. A gyermek cselekvővé, aktívvá válása változatos tevékenység végzése közben jelentősen előre lendíti érzékelését.

A környezet megismerésében a manipuláció és a tapintás mellett egyre nagyobb szerepet tölt be a látási észlelés. A tér észlelése jelentősen fejlődik ebben a szakaszban. Pl.: távcsővel való megfigyelés.

Forma észlelésében a látás mellett a tapintásnak is igen pozitív hatása van. (fakéreg, pókháló stb.)

Az időészlelés ebben a korban igen alacsony fejlettségi fokon áll. Ennek fejlesztésében nagy szerepe van a tervezett kirándulásoknak, sétáknak, közös élményeknek, távlati célok felállításának.

Ez az időszak az, amikor a gyermek a cselekvés során bekövetkezett élményeire emlékszik, vagyis verbalizálódik emlékezete. Az óvodáskor elején meglévő spontán emlékezetet fokozatosan váltja fel a szándékosság.

Az óvodáskorú gyermek képzeletét a feltűnő élenkség, a merész csapongás, a képek áradása jellemzi. A gyermek a képzelet világát választja érzelmei, vágyai kívánságai teljesítésének színhelyéül. (Pl.: érdekes formájú gyökér, kavics, faág is megmozgatja a fantáziáját.) Gondolkodásuk fő jellemzője a konkrét szemlélethez kötöttség. Gondolkodása az észlelésbe ágyazódik, mert a közvetlenül észlelt tárgyak, jelenségek, és azok kapcsolatai alapján gondolkodik, oldja meg a feladatokat, érti meg a helyzetet.

A gondolkodás fejlődésében nagy jelentősége van a „mit?”, „miért?”, „hogyan?” kérdéseknek, és az erre adott válaszoknak.

Így gyakorolhatják a lényeges és lényegtelen elkülönítést, analízist, ítéletalkotást, következtetést.

A nevelés általános alapfeladatainak minden területen történő megvalósulása teszi lehetővé, hogy az óvodáskor végére a gyerekek éretté váljanak az iskolai életre.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Az érzékelő funkciók megfelelően működnek (látás, hallás stb.).
- Kialakul tér- és időészlelésük.
- Az önkéntelen figyelem a tartós és szándékos figyelem felé halad.
- Tökéletesedik megfigyelőképességük.
- Meglátják dolgok közötti összefüggéseket, a lényegtelen tulajdonságoktól elvonatkoztatnak, a lényeges jegyek alapján általánosításokra képesek.
- Az ok-okozati összefüggéseket felismerik, problémamegoldó képességük a meglévő tapasztalataik, ismereteik által az önálló problémamegoldás felé halad.

Az anyanyelvi nevelés megvalósítása

Szerepe a nevelés folyamatában

Az anyanyelv az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része. **Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakulása- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani. A szocializáció folyamán a beszéd a gyermek környezetével érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik. A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete,**

növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei.

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermekeknek változatos tevékenységet, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

A környezeti nevelésen alapuló programunk tudatosan ráirányítja a figyelmet az anyanyelv szépségeire.

Lehetőséget biztosít arra, hogy bővüljön a gyerekek szókincse. Emellett nagy hangsúlyt fektetünk az árnyalt kifejezések, a hangutánzó, hangulatfestő szavak, kifejezések beszédbe történő beépítésére. A „Mesélő környezet - Beszélő természet” önmagában is motiváló hatású, még a nehezen megnyilatkozó gyerekeket is beszédre ösztönzi. A gyerekek az óvodába lépéskor különböző beszédfejllettséggel rendelkeznek. A csoportban dolgozó óvodapedagógus és dajka beszéde követésre méltó, nyelvhasználata kifogástalan, mondatszerkesztése egyszerű és változatos, mely a gyermekek életkori fejlettségéhez igazodik.

A gyerekek kiegyensúlyozott fejlődése érdekében fontos a beszédhibák korai felismerése és mielőbbi korrigálása, **logopédiai szakember irányítása, segítsége által.**

Célja

Az óvodáskorú gyermekek beszédképességének gondozása, fejlesztése. Oldott, derűs légkör biztosításával szókincsük, kifejezőképességük, kapcsolatteremtő képességük fejlesztése. Az iskolaérettség fontos kritériuma, hogy az egészségesen fejlett gyermek folyamatosan kommunikáljon, beszéljen. Gondolatait, érzelmeit mások számára is érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Beszédértése és beszédfigyelme megfelelő szintű legyen.

Feladatok

- **A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése. Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitás fejlesztése.**
- Érvényesüljön az óvónő modell szerepe az anyanyelvi nevelésben!
- Mérjük fel a csoportba járók beszéd szintjét!
- Teremtünk minél több beszélgető helyzetet szóbeli aktivizálással, anyanyelvi játékkal!
- Építjük be a mindennapi beszédünkbe tájegységünkre jellemző népi kifejezéseket, szólásokat!
- Korrigáljuk a beszédtechnikai hibákat!

A tevékenység tartalmi megvalósítása

Az óvónő minden megnyilatkozása modell értékű az óvodás gyerek számára. A gyerekekhez való viszonyában legyen elfogadó, együttműködő, kapcsolatteremtő. A felnőttekkel való beszéd az óvodában kiegészül a gyermektársakkal való tevékenység közbeni beszélgetéssel. Több pajtás beszédét, viselkedését kell a gyermeknek követnie, ezáltal fejlődik beszédfigyelme. Fontos számukra, hogy életszerű helyzetekben természetes módon minél többet beszélgessenek a gyerekek arról, ami érdekli, foglalkoztatja őket. A beszéd és a kommunikációs képesség fejlesztésének eszközei: a mondókák, versek, mesék, dramatikus és anyanyelvi játékok. Lehetőséget biztosítunk egész nap folyamán a gyermekek élményeinek meghallgatására, véleményeik kifejtésére. Ezek szorosan kötődnek a fejlesztés egyes

területeihez: környezet megismerésére nevelés és hagyományápolás, ének-zene, énekes játékok, ábrázolás és alkotás, mese, vers játékos testmozgás játék, munka, tanulás, gondozás. A néphagyomány ápolása során a tájegységre jellemző régi kifejezések épüljenek be az óvónő által használt kifejezésekbe, ezen keresztül a gyerekek szókincsébe. Az óvónő tárja fel a gyermekek beszédzavarait, hibáit, keresse azok okait, törekedjék azok megszüntetésére. A napi nevelőmunkában ez hosszadalmas, nagy tapintatot igénylő feladat, amely beépül mindennapi tevékenységek rendszerébe. A kompenzálás mindig egyénre szabott. **Középső csoporttól,** elmaradás esetén logopédiai szakember **segítségét vesszük igénybe.**

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyerekek beszéde összefüggő, elbeszélésük folyamatos.
- Eljutnak arra a szintre, hogy helyesen használják a nyelvtani kifejezésmódokat, ismerik a használt szavak tartalmát.
- Képesek figyelmesen végighallgatni a másik megnyilatkozását.
- A létrejött beszédhelyzetekben jól érthető, megfelelő hanglejtésű, hangerejű és megfelelő sebességű a beszédük.
- Tisztán ejtik a beszédhangokat, **segítséggel képesek beszédhibáikat javítani.**
- Szabadon fejezik ki önmagukat.
- Ismerik és értik a néphagyományokból átvett szavak jelentését.
- A jellemző mesefordulatok kifejezései is megjelennek a mindennapi beszédükben.

5. Az óvodai élet megszervezésének elvei

5.1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időszakában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzeti és etnikai óvodai nevelés célkitűzéseit.

5.2. Tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően testméreteinek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

5.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodába a felvétel jelentkezés alapján történik.

Az óvoda a gyermek hároméves korától, a tankötelezettség eléréséig nevelési intézmény.

Az óvodába történő beíratás, folyó év május1-től, május31-ig a központi óvodában történik.

3 éves kortól minden gyermeknek joga, 5 éves kort betöltött gyermeknek kötelessége az óvodai nevelés.

A gyermek utoljára abban az évben kezdhet óvodai nevelési évet, amelyben a hetedik életévet betölti. Abban az évben, amelyben a gyermek a hetedik életévet betölti, akkor kezdhet nevelési évet, ha augusztus 31. után született, és a Nevelési Tanácsadó, vagy a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság ilyen javaslatot a szülő kérésére, az óvoda egyetértésével végez. A Szakértői és Rehabilitációs Bizottság a szakvélemények, megküldésével értesíti a tartózkodási hely szerinti jegyzőt, az intézményt, ha javasolja, hogy a gyermek további egy évig óvodai nevelésben vegyen részt.

A gyermekek óvodai elhelyezésének szempontjai:

- Szülő igényének való megfelelés
- Lakókörnyezet
- Szülő munkahelye

A gyermekcsoportok fajtáját, összetételét a gyermeklétszám határozza meg.

Az elosztásnál törekszünk az egyenlőség elvének betartására, a hátrányos, halmozottan hátrányos, nemzeti, etnikumi gyermekek arányos elhelyezésére a tagintézményekben.

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartalmú párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különféle tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti belső harmonikus arányok kialakítása **szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.** A napi és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

A gyermekek napirendje

6.00-tól – 9.00-ig játék, egyéni és mikrocsoportos tevékenységek:

- rajzolás, mintázás, kézimunka, barkácsolás, **egyéni képességek fejlesztése, differenciáltan.**
- ének-zenei képességek fejlesztése.
- környezetben szerzett tapasztalatok rendszerezése.
- részképességek fejlesztése egyéni szükségletek alapján.
- testápolási tevékenységek.
- mindennapos, játékos testnevelés.

9.00-tól - 9.00-ig Tízórai

9.00-tól – 12.00-ig játékos kötött, kötetlen **kooperatív tanulás.**

- séta, kirándulás, megfigyelések, élmények szerzése.
- **differenciált fejlesztés.**
- **munkajellegű játékos tevékenységek.**
- **tématerv javaslat megvalósítása.**
- **Értelmi, szociális, kommunikációs, testi képességek fejlesztése.**

12.00-tól – 13.00-ig Ebéd, készülődés a délutáni pihenésre.

13.00-tól – 15.15-ig Pihenés előtti mese, pihenés, alvás.

- mindennapos játékos testnevelés.

15.15-től – 15.45-ig Uzsonna

15.45-től – 17.00-ig játék, játékos tevékenységek hazamenésig. **Differenciált fejlesztés, értelmi, szociális, kommunikációs, testi képességek fejlesztése.**

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Az óvodai nevelés tervezetét, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, **a fejlődésük nyomon követését különböző dokumentumok**, továbbá az óvodapedagógusok által készített – nem kötelező- feljegyzések, dokumentumok is szolgálják. Fontosnak tartjuk a gyerekek folyamatos megfigyelését, megismerését, mert nevelni, tanítani csak akkor tud az ember, ha megismeri azt akit alakítani, formálni akar.

Az óvodai nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi nevelési program alapján történhet és a gyermek neveléséhez szükséges a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyerekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

A pedagógiai munka dokumentációjának rendje:

- **Környezeti nevelésre épülő helyi nevelési program.**
 - Az óvodavezető éves munkaterve, mellékletei.
 - Éves nevelési terv.
 - Óvodai csoportnapló.
 - Hiányzási, és felvételi napló.
 - **Gyermekek egyéni fejlődését nyomon követő dokumentumok.**

5.4. Az óvoda kapcsolatai

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapfeltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés fajtái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukba foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. **Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztet megoldásait.**

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában az óvodánk nyitott kezdeményező.

Óvodánk nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda, ebből eredően, kapcsolatot tart az érintett kisebbségi önkormányzattal: **CÖK, s intézményünk roma koordinátort is alkalmaz munkánk hatékonyságának növelése érdekében.**

Az óvoda kapcsolatai: - fenntartó, szülők, bölcsőde, iskola, közművelődési intézmények, egészségügyi szervek, védőnői szakszolgálat, Nevelési Tanácsadó, Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, gyámügy, családsegítő, a kistérség társintézményei, CÖK, magánvállalkozók, szponzorok...

6. Az óvodai élet tevékenység formái

A környezet megismerésére nevelés, és hagyományápolás

*„A természet hatalmas, az ember parányi.
Ezért az ember élete attól függ, milyen
kapcsolatot tud teremteni a
természettel...”*

/Dr. Szent-Györgyi Albert/

Szerepe a nevelés folyamatában

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő feladat. Általa a gyerekek az őket körülvevő, és a tágabb természeti és társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.

Segíti a gyerekek irányítottan és spontán szerzett tapasztalatainak feldolgozását. Programunk tudatosan épít a gyerekek életkori jellemzőire, a természetben gyökerező tevékenységek, a hagyomány és néphagyomány ápoló tevékenységek érzelemfokozó hatásaira. A néphagyománnyal való ismerkedés során megismerik a gyerekek szűkebb és tágabb környezetük értékeit, tárgyi emlékeit, folklorisztikus jegyeit, a jeles napok szokásait, tartalmát. Megismerik környezetük tárgyi, zenei, nyelvi motívumait. Ezek megjelennek tevékenységükben és visszahatnak környezetükre.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéloképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

A családi nevelésnek alapozó, a fejlődés folyamán a személyiségjellemzők alakulásában elsődleges szerepe van. Programunk az otthonról hozott tapasztalatok, ismeretek gazdagításához a következőképpen járul hozzá.

- természetközelségből fakadó élmények biztosítása (séta, kirándulás),
- az életkori sajátosságok figyelembevételével tapasztalatok szerzése kísérletek, megfigyelések útján.
- a környezet- és természetvédelem megalapozása

Mindezek eredményeképpen fejlődik a gyerekek megfigyelőképessége, képzelete, gondolkodása, emlékezete. Alakul a társas magatartásuk, fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejezőképességük.

Célja

A társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszonyulás megalapozása, élő és élettelen világ megismertetése, megszerettetése. A környezet harmonikus viselkedéshez szükséges készségek, jártasságok megalapozása. Érzelem és értelem gazdagítása a természetben gyökerező és hagyományörző tevékenységek útján. Az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével az óvó-védő tevékenységre való figyelemfelhívás. Az óvodapedagógus és a szülők személyes példamutatása.

A külső világ tevékeny megismerése, segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Feladatok

- Ismertessük meg a gyereket azzal a környezettel, amelyikben élnek, hívjuk fel figyelmüket annak szépségeire, értékeire, megóvására!
- Biztosítsunk sok lehetőséget az érzékszervekkel való tapasztalásra!
- Biztosítsunk megfelelő eszközöket a természetben való folyamatos tevékenykedtetésre!
- Készítsük fel a gyerekeket a kudarc átélésére, a környezetkárosító hatásokra!
- A személyi felelősség fontosságának felismertetése.
- Építsünk a helyi sajátosságokra!
- Ismertessük meg a gyerekeket a népi kultúrából átvett tevékenységekkel, az időjárás változásaiból adódó népi szólásokkal, népi hiedelmekkel, megfigyelésekkel!

Javaslat a fejlesztés tartalmára

A természeti és társadalmi környezet megismerése, hagyományok ápolása

Az évszakok változásaira épülő témakörök:

- nyár - ős - tél - tavasz
- állatok - növények - színek - közlekedés
- család - testünk - jeles napok

Ősz

Az évszakhoz kapcsolódó megfigyelések

- Időjárás hatása emberre, növényre, állatra, közlekedésre
- Természeti jelenségek és elemekkel való ismerkedés favar, harmat, köd!
- Ember munkája, hatása
- Emlékezés a nyárra
- Témakörhöz kapcsolódó néphagyományok, népszokások

Manuális tevékenységek

- termések, magvak gyűjtése
- gyógynövények gyűjtése, szárítása
- levél seprése
- kert gondozása
- őszi betakarítás (szüret)
- befőzés, aszalás
- parkgondozás
- préselés
- csoportszobai élő sarokban való tevékenykedés
- népi mesterségek művelőinek meglátogatása, munkájuk megfigyelése, csoportszobai alkalmazása

Vizsgálódások, kísérletek

- állatok lábnyomának vizsgálata, felismerése
- különböző talajtípusok vizsgálata
- táplálék és ürülék nyomok vizsgálata erdőn-mezőn
- kivágott fa évgyűrűinek vizsgálata
- ragadozó madarak köpeteinek megfigyelése, elemzése
- különböző fajtájú fák leveleinek mikroszkópos nagyítós vizsgálata
- madarak hangjának felismerése
- csiga életmódjának megfigyelése
- megfázásos betegségek tüneteinek kezelése gyógynövény főzetekkel (kísérlet - megfigyelés)

- bogárcsipés felismerése, és védekezés ellene
- vitaminsaláták készítése és felhasználása
- vízmintavétel, vizsgálódás

Környezetvédelem

- szeptember 23. Takarítási világnap alkalmával szemétyűjtés szervezése
- október 4. Állatok világnapja
- környezet szennyezettségének, tisztaságának megfigyelése az óvodában és az óvodán kívül (város - erdő - mező - folyópart)
- séták, kirándulások alkalmával a kulturált viselkedési formák betartása
- papírgyűjtés szervezése, az összegyűjtött papírok leadása a MÉH-nek

Őszhöz kapcsolódó jeles napok

szeptember	8.	Kisasszony-nap	–	fecskek gyülekezése
szeptember	24.		–	csillagászati ősz kezdete
szeptember	29.	Mihály-nap	–	állatok téli szállásra hajtása
október	23.		–	faültetés napja
november	1.	Mindenszentek	–	
november	2.	Halottak napja	–	
november	11.	Márton napja	–	házi szárnyasok napja
november	19.	Erzsébet-nap	–	időjóslás
november	25.	Katalin-nap	–	ághajtatás karácsonyra
november	30.	András-nap	–	disznóvágások kezdete, Advent kezdete

Tél

Az évszakhoz kapcsolódó megfigyelések

- napszakok váltakozásának megfigyeltetése
- téli állatvédelem
- természeti jelenségek (dér, fagy, zúzmara, jégvirág, jégdara, havas eső)
- tél színei
- ember munkája, hatása
- őszi-téli időjárás jellemzőinek összehasonlítása
- témakörhöz kapcsolódó hagyományok, népszokások
- téli halászat megfigyelése

Manuális tevékenységek

- ősszel begyűjtött magvak, termések felhasználása
- gyógynövények felhasználása, teafőzés
- madáretető készítés
- madáretetés rendszeresen, folyamatosan
- hó seprés, hólapátolás
- téli örömök (hóemberépítés, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, állatnyomok kifestése, színes csúszda készítése)
- sütőtök feldolgozása, sütése
- téli hagyományos munkafolyamatban segítségnyújtás a felnőtteknek (szövé, kukoricahántás, morzsolás)
- gyümölcsökből mikulás készítése
- Adventi koszorú készítése
- mézeskalács sütése

Vizsgálódások, kísérletek

- a hó halmazállapot-változásának megfigyelése és figyelemmel kísérése, (nyomás és hő hatására)
- hókristály megfigyelése nagyítóval
- környezetszennyező anyagok megfigyeltetése a hóval borított tájon; kísérlet
- Katalin-napi és Borbála-ág hajtatása
- párologtatás vízzel és teával
- influenzás időszakban gyógyteákkal történő kísérletezés
- vitaminok jótékony hatása a szervezetre (savanyú káposzta, zöldség, gyümölcs)

Környezetvédelem

- fák törzsének védelme a rágcsálók ellen
- csúszásveszély elhárítása természetbarát anyagokkal

Télhez kapcsolódó jeles napok

december			–	adventi készülődés
december	4.	Borbála	–	gyümölcság hajtatás
december	6.	Miklós	–	Mikulás
december	13.	Luca	–	Búzahajtatás Luca-szék készítés története
december			–	Betlehemezés
december	24.		–	Karácsony
december	31.		–	Szilveszter (ólomöntés)
január	1.		–	Újév, kiskarácsony
január	6.		–	Vízkereszt A farsang kezdete
február			–	farsang, kiszabás készítése, télbúcsúztató Gyertyaszentelő boldogasszony, időjósítás
február	6.	Dorottya	–	Időjósítás
február	14.	Bálint	–	A madarak menyegzője
február	24.	Mátyás	–	Időjósítás: Jégtörő Mátyás, ha nem talál, csinál.
február	27.		–	Húshagyó kedd A január 6-án kezdődő farsang vége
február	28.		–	Hamvazó szerda A húsvétig tartó 40 napos böjt kezdete

TavasziAz évszakhoz kapcsolódó megfigyelések

- az időjárás hatása emberre, növényre, állatra, közlekedésre
- éledő természet
- Tavaszi munkálatok (nagyüzem / kiskertek)
- évszakok jellemző jegyeinek összehasonlítása
- tavaszi színpompá
- védett virágok, növények, állatok megismertetése, életmódjának megfigyelése
- a szabadban és a fólia alatt fejlődő növények összehasonlítása (nap, meleg, pára, víz hatása)
- Tisza áradásának, apadásának megfigyelése
- témakörhöz kapcsolódó jeles napok, népszokások

Manuális tevékenységek

- talaj előkészítés veteményezéshez
- magvak, palánták: ültetése
- tavaszi udvartakarításban való részvétel
- bokrok, fák metszése, irányítással
- felesleges növényi részek komposztárolóba gyűjtése
- primőr zöldségfélékből vitaminaláta készítése

Vizsgálódások, kísérletek

- madártojások vizsgálata
- ragadozó madarak köpetének vizsgálata
- szárnyasok szaporodásának vizsgálata
- magvak csíráztatása, ágak rügyeztetése
- madarak fészekrakásának vizsgálata távcsővel
- madarak fiókáinak etetése, gondozása
- rovarok, bogarak életének megfigyelése (méhek munka közben, cserebogárrajzás)
- kártékony rovarok elleni védekezés
- levegő mozgásának megfigyelése sárkányeregetéssel, szélforgóval

Környezetvédelem

- március 22. a víz világnapjának megünneplése
- április 22. a föld világnapjának megünneplése
- május 10. madarak, fák napjának megünneplése
- június 5. környezetvédelmi világnap
- környezet rendjének kialakítása, s a rend megóvása (szelektív hulladékgyűjtés)
- locsolás biolevekkel

Tavaszhoz kapcsolódó jeles napok

március 12.	Gergely	–	vetőnap a hüvelyesekre, palántás növényekre
március 18.	Sándor		
március 19.	József	–	meleghezó nap
március 21.	Benedek	–	betegek pártfogójának napja
március 25.		–	gyümölcsoltó; Boldogasszony gyümölcsfák, kertek megfigyelése
április 1.		–	Hugó vagy 100. nap szerencsétlen nap
április 24.	György-nap	–	állatok kihajtása
április 25.	Márk-nap	–	búzaszentelés napja
május 1.	Jakab, Fülöp-nap	–	májusfa állítása
május 4.	Flórián-nap	–	tűztiltó nap
május 25.	Orbán-nap	–	méhek rajzása
május 12.	Szervác	}	Fagyos szentek
május 13.	Pongrác		
május 14.	Bonifác		

Állatok

A gyerekek érzelmi világához igen közel állnak az állatok. Ezért tartjuk fontosnak, hogy az óvodában a gyerekek megismerkedjenek a közvetlen környezetükben és tágabb környezetükben élő állatokkal. Szerezzenek ismereteket életmódjukról, táplálkozásukról, szaporodásukról, hasznukról! Tudatosodjon bennük, hogy vannak veszélyes és az ember számára kártékony állatok is!

Feldolgozásra javasolt anyag

- háziállatok: szarvasmarha, ló, sertés, kutya, macska, kecske, juh, házi szárnyasok
- ház körül élő állatok: patkány, egér, nyest, menyét
- vadon élő állatok: őz, nyúl, róka, farkas, sün, mókus, szarvas, medve
- madarak: fácán, fogoly, vadkacsa, gólya, gém, sirály, veréb, fecske, cinege, harkály, bagoly
- távoli tájak állatai: oroszlán, tigris, párduc, zebra, elefánt, majom, strucc, krokodil, kígyó, hiúz
- vízben élő állatok: halak, békák, teknősbéka, cápa, bálna, rák, csiga, kagyló
- földben élő állatok: giliszta, vakond, ürge, mezei pocok
- bogarak: szöcske, tücsök, cserebogár, szentjánosbogár, darazsak, méhek, hangyák szarvasbogár, katicabogár, lepkék, legyek
- pókok

Növények

A gyerekek ismeretanyagának gazdagítását segíti a sokszínű növényvilág.

Tudatosodjon a gyermekekben, hogy a növényeknek fontos szerepük van a levegő tisztántartásában, ismerkedjenek meg közvetlen környezetük növényzetével! Ápolják, óvják, gondozzák azt! Csodálkozzanak rá, vegyék észre a növények szépségét! Alakuljon ki bennük annak tudata, hogy csak szükség esetén szedjük le a növényeket! A különböző évszakokban figyeljék meg és szerezzenek közvetlen tapasztalatot a fák, cserjék, virágok, fűvek haszonnövények jellegzetességeiről!

Feldolgozásra javasolt anyag

fák, cserjék:	örökzöldek:	fenyő, tuja
	lombhullatók:	gyümölcsfák
nyírfá, fűzfa, hársfa, gesztenyefa, kőrisfa, tölgyfa,
platánfa, nyárfá, aranyeső, orgona, kökény, vadrózsa
gombák, mohák		
virágok:	kerti:	hóvirág, ibolya, jácint, nárcisz, gyöngyvirág, rózsa,
pünkösdi rózsa, szegfű, kardvirág, nefelejcs, árvácska,
tátogó, őszirózsa, margaréta, liliom, petúnia, muskátli,
dália, krizantém
	mezei virágok:	búzavirág, pipacs, lucerna, vadrepce, gyermekláncfű
mocsári gólyahír, réti boglárka, sárga nőszirm, tavaszi
tőzike, imola, bogáncs
	gyógynövények:	kamilla, csalán, gyermekláncfű, körömvirág, bodzavirág,
cickafark, lándzsás útifű, menta, citromfű
gyümölcsök:		cseresznye, meggy, alma, köre, dió, szőlő, szilva, dinnye,
őszibarack, sárgabarack, málna, eper, földieper, szeder
déligyümölcsök:		narancs, banán, citrom, füge, datolya, kivi, mangó,
kókusz, grapefruit
zöldségfélék:		rettek, hagyma, káposzta, saláta, sóska, uborka, burgonya,
paprika, paradicsom, karalábé, karfiol, sárgarépa,
petrezselyem

Közlekedés

A mindennapos gyalogos és közlekedési eszközzel való óvodába járás során gyakorolják és rögződjön a gyerekekben a közlekedés alapszabálya! Ismerkedjenek meg a leggyakrabban látott szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközökkel! Utazás közben alakuljon ki a helyes viselkedési morál!

Feldolgozásra javasolt anyag

szárazföldi: kerékpár, motorkerékpár, személygépkocsi, teherautó, lovas kocsi, autóbusz, vonat, villamos, trolibusz, metró, mezőgazdasági gépek
 vízi: csónak, hajó, motorcsónak, uszály, komp, vízibicikli, kajak, jet-ski, vitorlás, kenu
 légi: repülőgép, helikopter, űrhajó, hőlégballon, sárkányrepülő, libegő, rakéta

Család

Óvodánkban a gyerekek különböző szociokulturális háttérrel rendelkeznek. 3 éves korig a gyerekek életében, fejlődésében meghatározó szerepet tölt be a család. 3 éves kor után erre a nevelésre építve az óvoda fontos kiegészítő szerepet játszik a gyerekek testi, értelmi és érzelmi fejlesztésében. Kiemelt fontosságú ezért a család és az óvoda együttnevelése. A gyerekek ismerjék a család fogalmát, a családtagokat érezzék az összetartozást! Ismerjék a családban élők legfontosabb adatait, legyen fogalmuk munkájukról, kötelességükről!

Feldolgozásra javasolt anyag

Családtagok
 Családtagok munkája

Testünk

A gyerekek ismerkedjenek testükkel, nevezzék meg különböző testrészeit, érzékszerveiket, azok funkcióját, védelmét, ápolását! Ismerkedjenek meg az orvos gyógyító munkájával!

Feldolgozásra javasolt anyag

testrészek és szerepük
 érzékszervek és funkciói, ápolása
 betegségek
 az orvos gyógyító munkája

Színek

Gyermekeinket körülvevő környezet változatos színvilágot tükröz. Közvetlen tapasztalás útján a gyerekek ismerkedjenek meg az alapszínekkel, színárnyalatokkal, színkeverékekkel! Ne csak emlékezetükben, de a környezet tárgyain is legyenek képesek felismerni ezeket!

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A meglévő ismereteik alapján különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az évszakok jellegzetességeit. Megfigyeléseiket, élményeiket szóban is megfogalmazzák. Ismerik a jeles napok nevezetesebbjeit és a hozzájuk kapcsolódó népszokásokat. Felismerik az időjárás és az öltözködés összefüggéseit. Ismerik a növény szót. Tudják, hogy a fű, fa,

bokor, virág, zöldségfélék növények. Ismerik a növények fejlődésének folyamatát. Kísérleteket végeznek a növekedés feltételeinek megtapasztalására. Irányítással, minimális segítséggel végzik a növényápolást.

Rendeltetésszerűen használják a kert munkáinak végzéséhez használt eszközöket. Vigyáznak egymás testi épségére. Bővül ismeretük a gyümölcsök témakörében. Ismerik a déligyümölcs kifejezést. Képesek a növények csoportosítására. Különbséget tesznek kerti és mezei virág között. Gyógynövényeket gyűjtenek.

Bővebb ismereteket szereznek az állatokról. Összehasonlítják az állatok környezetét életmódját. Különbséget tesznek a káros és a hasznos állatok között. Bővül az eddig megismert rovarok köre. Felismerik az összefüggéseket az állatok táplálkozásában. Maguk is részt vállalnak az állatok gondozásában, etetésében. Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Egyre több gyermek válik önálló közlekedővé. Betartják a viselkedési szabályokat. Pontos ismeretük van a családtagjaikról. Felismerik az összetartozás törvényszerűségét,

Tisztában vannak testük felépítésével, érzékszerveikkel. Felismerik ezek szerepét. Igényesek testük tisztántartására. Rendeltetésszerűen használják a tisztálkodási eszközöket. Felismerik a testnevelés, a testmozgás, a szabadban való tartózkodás fontosságát. Ismerik környezetük színeit, a világosabb, sötétebb árnyalatokat.

Kirándulások, séták során védik az állatokat, növényeket. Megalapozódnak azok a szokások, szokás- és szabályrendszerek, amelyek a környezet rendjét, a természet védelmét szolgálják.

A megalapozott szokások és szabályrendszerek elősegítik, hogy már óvodás korban aktív környezetvédőkké váljanak a gyerekek.

A kompetenciai nevelést végző csoportoknál a fejlesztési tervek, témák területek felosztása az ösmagyarok és a magyar kultúra jelképrendszerére építetten kerülnek feldolgozásra.

Levegő: július, augusztus, szeptember (alapelem, az élet jelképe)

Tűz: október, november, december (a tisztelet tárgya)

Víz: január, február, március (az élet, a tisztaság, a megtisztulás jelképe)

Föld: április, május, június (jelképes értelemben a levegő ellenpárja)

Az ONAP, a helyi nevelési programunk, a kompetencia alapú nevelési, oktatási csomag jól illeszkedik a helyi programunk évszakok köré csoportosított témaköreihez, megvalósítható feladatokat tartalmaz.

Játék

*„A játék komoly dolog...
Ez vezeti be a gyerekeket az életbe.”*

Szerepe a nevelés folyamatában

A játék a kisgyermek legkomolyabb tevékenysége, létfontosságú alaptevékenység. Az óvodáskorú gyermek életében a játéka vezető szerep. A játékban alakulnak ki a gyermeknek azon képességei, tulajdonságai, amelyek lehetővé teszik, hogy fejlődése magasabb szintjére jusson el. Ezért nevezzük a játékot az óvodáskorú gyermek elsődleges tevékenységének. A fejlődés ebben a tevékenységben a legintenzívebb. Az utánpótlás, a tevékenységi vágy, az önállósulás, az értelmi, a motoros, a kommunikációs képességek, az érzelmi az akarati

tulajdonságok, a szociális magatartás a játékban – a gyermeknek szabadon választott, önkéntes tevékenységében – integráltan fejlődik.

A játék a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek, vágyainak, lelkiállapotának kifejezése, fejlettségének legjobb mutatója. A játékot a nevelés szolgálatába állítjuk. Olyan lehetőségnek tekintjük, aminek érvényesítése, fejlesztése a játék formáinak és tartalmának gazdagítása céljainknak megfelelően formálja a gyerekek személyiségét. A játék a különböző magatartási formák gyakorlására is jó lehetőséget ad. Konkrét tartalmat kapnak benne az erkölcsi követelmények, mód nyílik a közösségi élet szabályainak megismerésére, elsajátítására. A játék a gyerekek közötti együttműködésre épül. Az óvodában az együttjátás segít a gyermeki szocializációt.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad – képzettársításokat kövező szabad játékfolyamat, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékoztató, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt, a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közti játékkapcsolatok kialakulását.

Célja

A játék kicsiben maga az élet, éppen ezért az életre nevelés is a játék segítségével teljesebben ki.

Feladatok

- Biztosítsunk élményeket, lehetőséget tapasztalatszerzésre!
- Teremtsük meg a játék feltételeit: megfelelő légkör, hely, idő, eszköz!
- Szükségnek megfelelően segítsük a gyerekek játékát!
- Teremtsünk olyan lehetőséget, hogy a különböző játékfajták a gyerekek fejlődését szolgálják: **gyakorlójáték, szimbolikus szerepjáték, építő és konstruáló játék, szabályjáték,**

A tevékenység tartalmi megvalósítása:

Jó játék akkor alakul ki, ha a gyermekek megfelelő tapasztalatokkal rendelkeznek, és van élményük, amit megjeleníthetnek játékukban. A játék során a gyerekek a valóságból szerzett tapasztalataikat, benyomásaikat jelenítik meg.

A játék örömforrás. A gyerek fejlődésével változik az öröm forrása. Örömet vált ki valamilyen váagnak a játékban megjelenített beteljesülése. Örömforrás lehet a kellemetlen érzésektől való megszabadulás is (betegség után orvosos játék).

A kellemes élmények szintén lehetnek az örömforrás alapjai. (Kirándulás, közös ünneplések, családi ünnepek.) A második sajátosság, hogy a játék önkéntes, szabadon választott tevékenység, mely a gyermek belső szükségleteiből fakad. A játék a gyermek spontán tevékenysége, nem azonos semmilyen ösztönös tevékenységgel. A harmadik sajátosság a játék komolysága. A játékhelyzetekbe annyira beleéli magát a gyermek, hogy azonosul a játékbéli szerepével. A játékhoz felhasznált tárgyakat a játék funkciójának megfelelően használja. A komolyságát tiszteletben kell tartani, mert ha megsértjük, a gyermek hamar kizökken a játékvilágából. A következő sajátosság a játéktudat. A játékban ugyan együtt jelenik meg a valóság és a gyermek által megalkotott világ, a kettőt mégis külön választja.

A játékot befolyásolják mindazok a körülmények, amelyek között gyerekek élnek, amelyek között a játék lezajlik. Ezért az óvónő biztosítsa azokat a feltételeket, amelyek kedvezőleg hatnak a játék kialakulására, a gyerekek játékkedvére, amelyek ösztönzik őket, és amelyek segítségével a játékok tartalmasabbá, sokoldalúbbá válhatnak.

A kiegyensúlyozottséghez, a közösségi élet fejlődéséhez szükséges nyugodt légkör a játékokra közvetlenül hatással van. A gyerekek tapasztalatainak gazdagításával, a játékkedv fokozásával, az együttjátszás igényének felébresztésével serkentsen az óvónő a közös játék kialakulását, fejlődését! Segítse, hogy a különböző élethelyzetekben, tevékenységekben növekedjen a gyerekek önállósága, mert ez a feltétele annak, hogy a játékokban is önállóak lehessenek! A magányos gyerekeket segítse abban, hogy a közös játékba is bekapcsolódhassanak! A kreatív, alkotó légkör nyugodt és biztonságérzetet keltő, melyben a gyermekek szabadon szervezik meg a játékokat, önállóan választják hozzá a társat, a helyet, az eszközt. A toleráns óvónői minta példaértékű.

A játék helye a gyerekek szabad mozgását, biztonságát, játékok térbeli kibontakozását szolgálja. A játék egyik színtere a csoportszoba. A különböző jellegű játékok más és más helyet igényelnek. Az óvónő a gyerekek közreműködésével állandó és ideiglenes játszóhelyet alakít ki, ügyelve arra, hogy a különböző játszócsoportok ne zavarják egymást. Programunk fő célkitűzéseiből adódó tevékenységeink (termések gyűjtése, hajtatás, csiráztatás, növénygondozás) játékgazdagító lehetőséget nyújtanak a kialakított élősarokban. A játék további helye az udvar. Lehetőség nyílik arra, hogy a gyerekek minél több nagymozgásos játéktevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében az óvónő segítse az udvari szerepjáték kibontakozását, pl.: népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, színpadi játékok, ügyességi és sport játékok feltételeinek megteremtésével. Az udvaron lehetőség nyílik a környezet jobb megismerését szolgáló játékos tevékenységek végzésére. A napi életszervezésben minden óvónő törekszik arra, hogy a gyerekek minél több időt kapjanak az udvari játéktevékenységekhez, az időjárás függvényében.

Játékidő: A csoportok számára a napirendben a játékokra biztosított idő összefüggő legyen. Indokolatlanul az óvónő nem szakítja meg a játékot. A napirendben szereplő tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába. Kivételt képeznek a konkrét szervezést igénylő, kötött időpontú tevékenységek (foglalkozások, étkezések, színház).

Játékeszközök: A játékszer motiválja, ösztönözze, gazdagítsa a gyerekek elképzeléseit, sokféle ötletre, játékfajtára ihlessen! A csoport játékkészlete esztétikus, könnyen tisztítható, veszélytelen legyen, igazodjon a gyerekek életkorához, segítse elő a sokoldalú fejlődést!

A megfelelő, készen vett játékeszközök biztosítása mellett, az óvoda által a játékhoz adott többlet meghatározó elemei a közösen készített eszközök, a sokféleképpen felhasználható anyagok, szerszámok, a különböző családi kultúrák pozitív elemeire emlékeztető tárgyak, valamint a megismert élményekhez való eszközök. Ez a többlet napjainkban különösen nagy jelentőségű, mert nevelőértéke indirekt módon hat a fogyasztói társadalom torz hatásai ellen. Megerősíti a gyermeki kreativitás, önkifejezés, alkotókedv, közös tervezés, együttműködés interakciós kultúra kibontakozását, annak átélését, hogy nem a pénzen vett játék a legnagyobb öröm.

Fontos, hogy fantáziálásra, gondolkodásra, probléma megoldásra serkentsen! A mai játékeszközöket harmonikusan kiegészítik a természetes anyagból készült játékok, a környezetben fellelhető dolgok is. (kavics, falevél, ágak, bot, stb.) Előterbe kerülnek a fából készült játékok. A gyerekek a játékszerekkel általában minden segítség nélkül is tudnak játszani, néha azonban segítségünkre szorulnak. A segítség formája legtöbbször a gyermek

érdeklődésétől, igényétől függ. Az óvónő a játékba csak olyan szinten és mértékben avatkozzon be, amennyiben az adott gyermeknek, az adott szituációban arra szüksége van. A segítség formája lehet szóbeli közlés, figyelemfelhívás, az egyszerűbb műveletek bemutatás, működési, kezelési mechanizmusok bemutatása.

Az óvodáskor évei alatt a gyerekek játéka jelentős fejlődésen megy keresztül. Sokszori próbálkozás, gyakorlás közben megtanulják a játékszerek használatát, megismerik sajátosságait.

A játékfajták óvodánkban: A következőkben felsorolt életkorhoz kötött játékfajtákat mi úgy értelmezzük, hogy ezeket a gyermekek mindenkori egyéni fejlődése befolyásolja.

Gyakorlójáték: Lényege valamilyen egyszerű tevékenység ismételtetése, amely nagy örömet és élvezetet okoz a gyerekeknek. A sokszori ismétlés és gyakorlás a különböző funkciók, viselkedési formák fejlődését eredményezi. A felhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával ismerkednek a gyerekek a játéknak ezen a fokán.

Főleg a 3-4 éves gyerekek szintjén jelentkezik, amely abban nyilvánul meg, hogy játszanak hangjukkal, szótagokkal, halandzsáznak, játékosan ismételtetik az egyes szavakat, kifejezéseket. Ebben a játékban nem a szöveg, hanem a ritmus, s a hozzá kapcsolódó mozgás a lényeges. Ez szerez örömet, ez készíteti a gyerekeket ismétlésre. Máskor a gyerekek játékszereket és eszközöket rakosgatnak valamilyen maguk, alkotta játékszabály szerint. Még nem vállalnak szerepet, játékuknak nincs kerete. Játék a gyerekek számára a különböző anyagokkal végzett manipuláció: pl.: homokszórás, kavarási, vízöntögetés, papírtépiés.

A gyakorlójáték a nagyobbaknál tartósan akkor jelentkezik, ha a gyerek a fejlődésben lemaradt, készségei fejletlenek, ismeretei, tapasztalatai, élményei szegényesek. A fejlett gyerekeknél a gyakorlójáték akkor figyelhető meg, amikor egy új játékszer, eszköz használatát még nem ismerik, és a sikeres játékhoz a játékszerrel való előzetes manipulálásra van szükségük. Ha az óvónő ebben a korban azt tapasztalja, hogy egyes gyermekek kizárólag ezen a szinten maradnak, keresse meg az okokat, s igyekezzék e fejlődési fokon átsegíteni őket!

Szerepjáték: A szerepjáték nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, amely a gyakorlójáték keretei között bontakozik ki, és kifejlett formáját az óvodáskor végére éri el. A gyerekek szerepjátéka tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi. A gyerekek a magukra vállalt szerepeken keresztül ábrázolják a valóság számukra lényeges mozzanatait.

Szerepjátékban nyilvánul meg először, és alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok, az együttműködés, a kölcsönös alá- és fölérendelés, a közös tevékenységek. A szerepjátékban a gyerekek a valóságos közösségi életüket élik, benne és általa alakul a gyermekközösség. A szerepjáték befolyással van az óvodáskor összes játékfajtájára, elemeit beleviszik más játékuiba is. Szerepjáték során a gyerekek jussanak el az egyéni képességeik legmagasabb fokára!

- 3 - 4 évesek: A gyerekek a játékszerekkel és az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat elsajátítják és betartják. Játékukhoz megkeresik az eszközöket, azokra vigyáznak, a játékszerek használatában megegyeznek. Jól érzik magukat társaik között, szívesen játszanak egyedül, és egymás mellett. A környezeti és társadalmi ismereteik segítik őket a szerepjátékok játszásában. (Orvos, piac, bolt, családi környezet.)
- 4 - 5 évesek: Ebben az életkorban kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együttjátás igénye. Mozgásuk, értelmi-érzelmi fejlődésük arra a szintre jut, hogy környezetük egyszerűbb jelenségeit megértik, és képesek ezeket játékukban újraalkotni. Képesek a szerepvállalásra és elosztásra még akkor is, ha ez vitához vezet. A gyakori szerepcserét az eszközökhöz való ragaszkodást felváltja a szerephez való kötődés. A szerepjáték témájának kezdeményezésében önállóak.
- 5 - 8 évesek: Képesek megérteni és elfogadni játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját és alkalmazkodnak a játék szabályaihoz. Képesek olyan játékhelyzetet létrehozni, amelyekben tapasztalataik, érdeklődéseik alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységét és különféle kapcsolatait. Megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önállóak, a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiosztásában, a játékszerek megválasztásában, a szabályok betartásában. A játszócsoport tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.
- Barkácsolás: Az óvónő alakítsa ki a gyerekekben azt az igényt, hogy alkalomadtán maguk készítsék el a játékhoz szükséges eszközöket! A barkácsolás a játék igényéből alakuljon ki, tehát legyen kötetlen! Elsősorban a nagycsoportos gyerekek tevékenysége, de már a középsőcsoportban, bizonyos próbálkozásokat már a kiscsoportban is meg lehet kezdeni.
A barkácsolást személyes példamutatással is biztosítsa az óvónő, gondoskodjék helyről, anyagról és kifogástalan, a gyerekek részére megfelelő méretű szerszámokról! Gyűjtögessenek a gyerekek minden olyan anyagot, amelyet önállóan meg tudnak munkáim! Séták, kirándulások alkalmával gyűjtsenek mindent, amit a természet „elenged”! Az ily módon gyűjtött termékek és természetes anyagok gazdagítják az eszközkészletet, és nemcsak esztétikai élvezetet nyújtanak, hanem közelebb hozzák a természetet a gyerekek számára.
- 3 - 4 évesek: Ebben a korban – a barkácsolás előkészületeként – az óvónő a gyerekek bevonásával készítsen munkaigényes kiegészítő játékszereket! Az elromlott játékok javítását, festését a gyerekek szeme láttára végezze, és ezt kísérje kedvet ébresztő magyarázattal!
- 4 - 5 évesek: A gyerekek nyújtsanak segítséget a játékok javításában, beszéljék meg, hogy egy-egy játékhelyzetben mire lenne szükségük. Ösztönözze őket az óvónő – az eszközök, kellékek biztosításával – ezek elkészítésére!
- 5 - 8 évesek: Nagycsoportban teljes önállóságot kell biztosítani a gyerekeknek. El kell érni, hogy a barkácsolás természetes alkotórésze legyen szerepjátékuknak. Maguk kezdeményezzék a barkácsolást! A létrehozott alkotást használják fel játékuk során! Használják a természetben gyűjtött eszközöket! (termékek, magvak, kavicsok stb.)

Dramatizálás, bábozás:

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek irodalmi élményeiket szabadon választott, kötetlen módon dramatizálják. A szerepjátékként jelentkező dramatizálás feltétele, hogy az irodalmi alkotások megragadják a gyerekeket, valóban esztétikai élményt jelentsenek! Lehetővé kell tenni, hogy a műalkotásokkal való megismerkedéskor szerzett benyomásaikat – a mesék hőseinek tetteit, a cselekmény logikáját, a szereplők hangját, mozdulatait – a gyerekek saját elgondolásaik alapján játsszák el! A dramatizáláshoz, és a további fejlesztéshez gondoskodjon az óvónő különféle eszközökről, jelmezekről, a különböző szerepeket jelző szimbolikus kellékekről! Különösen kiscsoportban tegye lehetővé, hogy a gyermekek ne csak a dramatizálás keretei között ismerkedjenek a kellékekkel és alkalmazásukkal! A bábjátékban a gyerekek közvetlenül nyilvánulnak meg, és játéktevékenységük a környezethez való viszonyukat, az átélt cselekvés vagy történés általuk felfogott tartalmát tükrözi. Játékidőben legyen alkalmuk a gyerekeknek a paraván mögött kedvük szerint megszólaltatni a számukra legvonzóbb bábokat! Bármely játékhelyzetben paraván nélkül is használhassák a bábokat! A bábok mozgatására meg kell tanítani a gyerekeket. Ügyelni kell arra, hogy nagyságuk a gyerekek kézméretének megfelelő legyen. Az óvónő serkentse a gyerekeket az önálló bábkészítésre!

- 3 - 4 évesek: Elsősorban a bábu mozgatása ragadja meg a gyerekeket! Az ő számukra a cselekvés kifejezőbb, mint a szó. Maguk is szívesen húzzák fel a kezükre a bábokat.
- 5 - 8 évesek: A bábok a gyerekek kézméretének megfelelő nagyságúak, asztalra állítható, a gyerekek magasságának megfelelő méretű paravánt biztosítsunk, hogy ülve is bábozhassanak! A bábok kiválasztása, beszerzése feleljen meg a gyerekek által kedvelt meséknek, vagy más élményükhöz fűződjön! Az óvónő készítse a gyerekekkel közösen bábokat terményből vagy más természetes anyagból! Legyen közöttük sík, fakanál, ujjbáb!

Konstruáló építőjáték:

A játékra jellemző, hogy a gyerekek kockából és más játékszerekből, különböző alkatrészekből, anyagokból építményeket, játékszereket, különféle egyéb tárgyakat hoznak létre. A spontán létrejövő alkotások mellett fontos helyet kap az előre elgondolt, meghatározott céllal végzett építés. A „valamit alkotni” igénye, öröme kreativitásuk mellett értelmi és társas képességüket is sokoldalúan fejleszti. Az építőjáték, az eszközök és az anyagok változatosságát igényli. Az óvónő a beszerzésnél vegye figyelembe, hogy a játékszerek különböző fajtái más-más fejlettségű gyerekeknek felelnek meg! Szükség van olyan építőelemekre is, amelyek összekapcsolhatók, egymásba illeszthetők. Szerezzen be építőelemeket, fa, fém, műanyag mechanikai játékszereket, kirakókat, félkész eszközöket, gyöngyöket is! Igyekezzen elérni, hogy minden gyerek megtalálja a neki legmegfelelőbb építő és konstrukciós elemeket, és képes legyen ezekkel elmélyülten játszani!

- 3 - 4 évesek: A gyerekek gyakran bonyolult építményeket hoznak létre, melyeket nem képesek megismételni. Az óvónő feladata, hogy éreztesse meg az összerakosgatás és szerkesztés örömét. Gondoskodjék arról, hogy az összeállítható játékszerekkel foglalkozó gyerekek nyugalmas helyet találjanak maguknak!
- 5 - 8 évesek: Ebben az életkorban a konstruáló, építő játékelemekből játékszereket is tudnak készíteni a gyerekek. Az építés, a konstruálás gyakran a szerepjátékhoz kapcsolódik: az élethelyzetek reprodukálása közben építenek, szerelnek, szerkesztenek. Az óvónő készítse a gyerekeket arra, hogy az elemekből a valóság tárgyaihoz, játékszerekhez vagy egyszerű modellekhez hasonlót készítsenek! A fejlődést jelzi a bonyolultabb alkotások létrehozása, az eredményességre törekvés, a választott, elképzelt modell egyre pontosabb megközelítésének igénye. Az óvodáskor végén alkotásaikat már önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozzák létre, s képesek különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására.

Szabály játék: Jellemzője, hogy pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. A szabályok meghatározzák a játék megkezdésének módját, menetét, befejezését, egy-egy szakaszának lezárását. A játék jellegéből következik a szabályok pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés. A szabály betartása vagy megszegése különböző érzelmeket vált ki a játék résztvevőiből, s ez nagymértékben meghatározza a gyerekek magatartását, egymáshoz, csoporthoz való viszonyát. A szabály játékban a gyerekek önállósága a szabály önkéntes vállalásában fejeződik ki. A gyerekek játék közben ragaszkodnak a saját maguk felállított szabályokhoz. Vannak szabály játékok, melynek jellegéből következik a kölcsönös segítség. Ennek helyes elsajátítási formájával hozzászoknak a gyerekek, hogy ne egymás kudarcainak, hanem sikereinek örüljenek. Akár nyernek, akár vesztenek, a szabály játékban is tanulják meg a magatartás helyes formáit: szerénység, mértéktartás, eredményekre törekvés. A szabály játékok egyes fajtái főként a gyerekek mozgását, mások elsősorban értelmi képességeiket fejlesztik.

- mozgásos szabály játékok: testnevelési játékok, dalos és mondókás népi játékok, fogócskák, bújócskák, körjátékok, szembekötősdí, labdajátékok, mozgásos verseny játékok
- értelmi képességet fejlesztő szabály játékok: különböző társasjátékok, képes kirakók, dominók, kártyajátékok, nyelvi játékok

A szabály játék kiválasztásánál az óvónő vegye figyelembe a gyerekek kívánságait, fejlettségét, a csoport létszámát, a helyi adottságokat, a játék előzményeit! Segítse a gyerekeket a játék kiválasztásában, vezetésében, a szabályok betartásában!

- 3 - 4 évesek: Azokat a szabály játékokat alkalmazza az óvónő, amelyek a gyerekek mozgásszükségletét kielégítik, szabályaik egyszerűek, s tartalmuknál fogva

közel állnak a gyerekekhez! Szívesen fogadják azt a szabály játékot, amelyben nincs különösebb kötöttség, és nem szükséges hozzá az egész csoporttal való együttműködés (pl.: körjáték).

4 - 5 évesek: Olyan szabály játékok is választhatók, amelyek megkívánják, hogy a győzelem elérése érdekében egyéni kívánságaikat egyeztessék társaik érdekében, közösen öröködjenek a szabályok betartása felett!

5 - 8 évesek: Ebben a korban már olyan szabály játékokat is választhatnak, amely nagyobb ügyességet, vagy nagyobb szellemi erőfeszítést követel. A nagyok már bonyolultabb szabály játékok megtanulására és gyakorlására is képesek, miközben azt nagy kedvvel, örömmel játsszák, egymást a szabályok betartására is figyelmeztetik. Az óvónő engedje, hogy a gyerekek játékában az egészséges versengés is jelen legyen! Ez ne csapjon át az egymással szembeni negatív érzelmek kifejezésébe!

Népi játékok: Egy nép kulturális hagyományai közé tartoznak a népi játékok. Ezeket az óvónő változatos szervezéssel kezdeményezze! A népi játékok rangos helyet foglalnak el a játéktevékenységek rendszerében. Egyaránt kötődnek a mozgásos, a szerep-, a dramatikus-, a konstruáló-, alkotó játékokhoz. Városunkban különböző körjátékok, felelgetős játékok, kaputartó játékok, kiszámolós játékok hagyományai teremtődtek meg. Ezek felkutatása, összegyűjtése, mindennapi játéktevékenységekbe történő bevezetése szolgál feladatul.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek tudnak, képesek több napon keresztül egy-egy játéktémában együttesen részt venni.
- A környezetükben tapasztalt jelenségeket képesek feldolgozni, és újra alkotni.
- Önállóan kezdeményeznek szerep- és szabályjátékot. Elosztják a szerepeket, betartják a szabályokat. Kedvezőtlen szabályokat és szerepeket is vállalnak.
- Ismert meséket, báboznak, dramatizálnak.
- Képesek problémahelyzeteket megoldani.
- Egyszerűbb, kiegészítő eszközöket önállóan is készítenek, s a játékban is felhasználják.

„ A játék az különös,
Gömbölyű és gyönyörű,
Csodaszép és csodajó,
Nyitható és csukható...”

/ Kosztolányi Dezső/

Játékos testmozgás

„Az óvodába kerülő gyerekek szeretnék mozogni, tevékenykedni. További fejlődésükben az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a mozgás.”

Szerepe a nevelés folyamatában

A játékos testmozgás az óvodai nevelés folyamatában a gyerekek testi és mozgás fejlesztése során szolgálja személyiségük fejlődését. Fejleszti a gyerekek természetes mozgását: járást, futást, támaszt, függést, egyensúlyozást, ugrást, dobást, gimnasztikát és néhány talajtorna elemet, labdagyakorlatokat, sokszínű, változatos mozgásos játékokat. Fejleszti testi képességeiket, az ügyesség sokféle formáját, testi erőt, gyorsaságot, állóképességet. Elősegíti a gyerekek helyes testtartásának, szép mozgásának kialakulását. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának. A rendszeres testmozgás, kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, **teherbíró-, ellenálló képességét**, hozzájárul a légző és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Fontos szerepet játszik az egészség **megőrzésében**, megóvásában, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában. **Felerősítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását. A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközzel vagy eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés mindennapján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.**

Célja:

- A gyerekek természetes mozgáskészségeinek, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.
- Az egészséges testi fejlesztés.
- Sokoldalú mozgásigény kielégítése a szabadban való tartózkodás során.
- Komplex személyiségfejlesztés: értelmi, érzelmi, szociális.

Feladatok:

- Biztosítsuk a játékos mozgáshoz szükséges alapfeltételeket (hely, idő, eszközök, sportruházat)!
- Vegyük figyelembe a csoport életkorát, egészségi állapotát, teljesítőképességét egyéni fejlettségét a mozgásanyag kiválasztása során!
- Teremtsük meg a természetes környezetben és a szabadlevegőn való mozgás feltételeit!
- Szoktassuk rendszeres, aktív mozgáshoz gyermekeinket!
- Fejlesszük mozgáskoordinációjukat és mozgásműveltségüket!
- Differenciált terheléssel alakítsuk az egyensúlyérzéküket, ritmusérzéküket, motorikus képességeiket!
- Fordítson gondot a helyes testtartás alakítására!
- Fejlesszük testi képességeiket, ellenálló képességüket, térbeli-időbeli tájékozódásukat.

- Alapozzuk meg az egészséges életmódhoz szükséges jártasságokat, készségeket!
- Formáljuk a családok szemléletét mozgásos sporttevékenységek szervezésével!
- Fejlesszük a mozgással kapcsolatos szókincsüket!

A tevékenység tartalmi megvalósítása

A mozgás számtalan egyéb terület fejlesztését is lehetővé teszi, így:

- egészséges életmódra nevelés,
- értelmi nevelés,
- szociális fejlődés terén különböző feladatok valósíthatóak meg.

Egészséges életmódra nevelés

A szabadban, a levegőn, az udvaron, a természetben végzett számtalan tevékenység (tornázás, sportolás, játék, kirándulás stb.) fokozza a gyerekek edzettségét, teherbíró képességét, segíti fizikai fejlődését.

A rendszeres, kellemes légkörben végzett mozgás a gyermek természetes igényévé válik és beépül szokásrendszerébe.

Értelmi nevelés

A különböző mozgások felidézésével (egy-egy játék vagy gyakorlat) fejlődik vizuális memóriájuk.

A testrészeik, a téri irányok és a különböző formák megismerkedésével, gyarapodnak ismereteik.

A hallott, látott és elvégzett cselekvések elősegítik a fogalom alakítását és a keresztcsatornák fejlődését is.

Mozgás közben számtalan lehetőség nyílik mennyiségi és formai, vizuális és környezetismereti tapasztalatok szerzésére. Téri irányok és különböző formák felidézésével fejlődik észlelésük, alaklításuk, formaállandóságuk, gyarapodnak ismereteik.

Szociális fejlődés

Saját testüknek, mozgásos képességeiknek megismerésével fejlődik én-tudatuk, erősödik szociális „én”-jük.

A közös mozgás öröme elősegíti a társas kapcsolatok alakulását. A társakhoz való alkalmazkodás közben fejleszti önuralmukat, toleranciájukat, együttműködő képességüket, akaratukat. Kialakít egy egészséges versenyszellemet. A testi képességek fejlesztése a testnevelés foglalkozásokon és a mindennapi testnevelésen kívül az egész nevelési rendszerben jelen van.

Az óvodáskorú gyerekek körében egyre gyakoribb a hanyag tartás, a gerincferdülés, alapos talp, a lábboltozat hiánya. A megoldást itt is a megelőzés, a prevenció szolgálhatja leghatékonyabban. Fontos az orvos, a pedagógus és a szülő tudatos együttműködése. Ez az

életkor a legalkalmasabb arra, hogy a megelőzés és a korrekció - a gyermeki játékoság lehetőségeit kihasználva - az óvodai élet szervezett keretében alkotó módon beilleszkedjen. A tartásjavító gyakorlatok szerves részét képezik a játékos testmozgás éves anyagának. A testnevelés foglalkozásokat az óvónő egy-két alkalommal szervezi hetente. Ezek a foglalkozások kötelezően szervezett tevékenységek, melyből az egyik helyettesíthető kötött keretű sportfoglalkozással (pl.: hosszabb gyalogtúra).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Megnövekszik a gyerekek teljesítőképessége, mozgásuk összerendezetté, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Cselekvő képességük gyors, mozgásban kitartóak
- Fejlettebb tér és időtájékozódó képességük.
- Szeretik és igénylik a mozgást.
- Megértik a vezényszavakat.
- Egyéni, csoportos, sor- és váltóversenyeket játszanak.
- A természetes járást ütemes járással váltakoztatják.
- Járnak, futnak, bújnak, másznak, kúsznak, csúsznak, dobnak.
- Labdát vezetnek, folyamatosan földhöz ütögetik.
- Tudnak futó- és fogójátékokat önállóan játszani.
- Képesek bonyolult akadálypályán feladatokat végrehajtani.
- Kialakul a versenyszellem.

Mese, vers

„játék éke,
szavak
kékje...
Átadom, mint
ékszer – éket,
izzón, égjen
ha beszélek.”
/Kis Dénes/

Szerepe a nevelés folyamatában

Az óvodáskorú gyermek életkorának megfelelő irodalmi műfajok: a vers és a mese. Ezek emberi kapcsolatokra tanítanak, mélyítik az önismeretet, segítik a világ megismerését. Fejlesztik a gyermekek erkölcsi érzelmeit, ítéleteit, magatartását, esztétikai fogékonyságát. Fejlesztik beszédüket, kifejezőkészségüket, bővíti szókincsüket. Szélesítik a gyerekek látókörét, fejlesztik értelmi képességeiket, különösen emlékezetüket, képzeletüket. Az irodalmi élmény segítségével azonosulnak más személyek pozitív tetteivel, elutasítják a rosszat. A gyermek átéli az örömet, boldogságot, lelkesedést, csodálkozást, derű mellett a negatív érzéseket, igazságtalanságot, szomorúságot, bánatot is. Népmesék, mondókák mondogatása közben erősödik az egymás iránti figyelem, összetartozás érzése. Fejlődik a gyerekek anyanyelve, tökéletesedik irodalmi szépérzéke.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. Ezek ritmusokkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki- érzelmi élményeket adnak. A mese – képi és konkrét formában- tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának, világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, áttelekítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és ábrázolással való kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Az óvodában a népi, a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Feladatok

- A gyerekek, a szívesen hallgatott mondókák, versek aktív befogadjává váljanak.
- Irodalomhoz, könyvhöz fűződő pozitív érzelmi kapcsolat megalapozása.
- A gyerekek beszédének, kifejezőképességének, szókincsének bővítése.
- Igényesen összeállított felhasznált irodalmi anyagok, az óvodapedagógusok részéről.
- A meséléshez szükséges feltételeket megteremtése.
- A gyerekek érdeklődésének felkeltése, megtartása.
- A játék során, érzékeltessük sokféleképpen az előadásmódban a személyességet és az élő emberi kapcsolatokat.
- Erősítsük meg a kiválasztott irodalmi anyag segítségével a környezet megszerettetését, a hagyományápolást, az évszakok szépségét.
- A nap folyamán bármikor biztosítsunk lehetőséget a dramatizáláshoz, bábozáshoz.

A tevékenység tartalmi megvalósítása

Mindennap meséljünk, vagy verseljünk valamilyen formában reggel vagy délben, elalvás előtt, vagy délután. A mese, vers kezdeményezések anyaga változatos legyen! Gerincét a magyar népmesekincs adja. Lehetőséget kell teremtenünk a gyermekeknek az önálló mese- és szövegmondáshoz. Elő kell segítenünk, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassak a megfelelő meséket. Kedvelt tevékenysége még az óvodásoknak a dramatizálás és bábozás. Az irodalmi élmények, feldolgozását elő kell segítenünk a különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

Az óvodában szerzett esztétikai, irodalmi élmények és a népköltészet értékközvetítő hatásai a fejlődő személyiség irodalomhoz való későbbi viszonyát befolyásolják. Az óvodapedagógus által közvetített irodalmi élményanyag nyújtásával felébred a gyerekek érdeklődése a könyvek, a színház iránt. A szabadidő tartalmassá tételére és a mindennapi tevékenységek színezésére alkalmazzuk a népi gyermekköltészet alkotásait: altatók, ujj sorolók, mondókával kísért mozgásos játékok, növényekhez, állatokhoz kapcsolódó mondókák.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyerekek szeretik, figyelmesen és elmélyülten hallgatják a verseket, meséket, elbeszéléseket.
- Maguk is szívesen mesélnek.
- Önmaguk kezdeményeznek dramatizálást, bábozást.
- Mindennapi beszédükben használják a mese szavait, kifejezéseit.
- Van néhány kedvenc mesehősük. A vele történt dolgokat beleviszik a játékukba.
- Él bennük annak felismerése, hogy a könyvek érdekes és hasznos olvasmányok forrásai. Gondosan bánnak a könyvekkel.
- A mesében elhangzottokról beszélgetnek. A szereplők érdekes szólásait, érdekes, szép neveit megjegyzik. Képek, eszközök, ismert mesefordulatok segítségével önállóan is képesek kitalálni mesét mondani.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni. A mese hangulata arckifejezésükön, viselkedésükön visszatükröződik.
- Tudnak természetes hanghordozással, tiszta kiejtéssel, a ritmus és a vers hangulatát érzékeltetve kiolvasókat, mondókákat, verseket emlékezetből is idézni.

Ének - zene, énekes játékok

„Csak énekelj, mert az ének jó dolog, Csak énekelj, mert az ének víg dalok. Csak énekelj, mert az éneken szív dobog.”

/Bárdos Lajos/

Szerepe a nevelés folyamatában

Az óvodai zenei nevelés a gyermeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. **Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit.** Megszeretteti a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékot, és szoktatja őket a szép, tiszta éneklésre. Fejleszti a gyerekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, a gyermekdalok ritmusából fakadó harmonikus mozgás elősegíti a mozgáskultúrájuk fejlődését. A néphagyomány és a művészi értékű gyermekdalok, a meghallgatott élő zenei szemelvények felébresztik a gyerekek zenei érdeklődését, alapot adnak a zenei műveltség továbbfejlesztéséhez. Ez az érdeklődő fogékonyság kapcsolódik a természet és a társadalmi környezet minden formájához, annak megfigyeléséhez. A zenei élmény serkenti a gyerekek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét, miközben fejlődik zenei emlékezetük, esztétikusan formálódik mozgásuk. Megmutatkozik a zenei nevelés hatása testtartásukban, esztétikus, rendezett mozgásukban is. A hangszerekkel való ismerkedés különleges élményt jelent a gyerekeknek. A hangszerhasználat a zenei készség, **képesség** fejlesztésben fontos szerepet játszik.

Lehetőségük nyílik a népi hangszerek megismerésére, készítésére. A gyermekjátékokban előforduló egyszerű, táncos mozgások változatos játékmozdulatok és térformák kényszer nélkül fejlesztik a gyerekek ritmusérzékét, mozgását. Előkészítik a későbbi néptánc tanulást. A gyerekek zenei képességeinek alapozását sokrétű zenei eszközrendszer segíti. A zene érzelmekre hat, élményt nyújt, aminek hatása életre szóló.

A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Célja

- Az ének, a zene, az énekes játékok megszerettetése, tiszta, szép éneklésre nevelés.
- A zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése.
- Esztétikai, zenei ízlés, és mozgáskultúra alakítása, fejlesztése.
- Játékos zenei alkotókedv felébresztése.

Feladatok

- Igényesen válasszuk ki a mondókákat, dalokat, népi énekes játékokat.
- Teremtsük meg a zenei nevelés alapvető feltételeit: hely, idő, légkör, eszköz.
- Teremtsünk összhangot az anyag kiválasztás során a környezet megszerettetésével és a népi hagyományápolással, ünnepek megszervezésével.
- Legyen modell értékű az óvónő előadásmódja.
- Alakítsuk ki a népi hagyományokhoz kapcsolódó szokásokat, viselkedési formákat.
- Adjunk lehetőséget a gyengébb képességű, gátlásos gyerekek zenei önkifejezésének kibontakoztatására.
- Biztosítsunk lehetőséget a nap folyamán bármikor a zenével való élő kapcsolatra!

A tevékenység tartalmi megvalósítása

A zenei nevelés különböző lehetőségeit az egész nap folyamán ki kell használni. Hangulatkeltés céljából sokat énekeljen, dúdoljon az óvónő a gyerekek között. Hangja, hangszíne, hangereje, egész viselkedésmódja modell a gyerekek számára. Biztosítson alapvető feltételeket a sikeres zenei neveléshez! Mindig álljon rendelkezésre a korosztálynak megfelelő mondóka, dalanyag, zenehallgatási anyag!

Néhány, ízléses, szép kivitelezésű eszköz hangszer, hogy azokat bármi kor kedvük szerint használhassák. Zenei élményeket szerezzenek a gyerekek játék közben, spontán, kötött, kötetlen keretű szervezett foglalkozásokon, egyéni érdeklődésük alapján. Biztosítsa az óvónő, hogy a gyermekek a nap bármely szakában próbálkozhassanak zenés tevékenységekkel. Használja ki ezeket a lehetőségeket egyéni fejlesztésre! Az évszakokhoz, a táj jellegéből adódó népszokáshoz kapcsolódó dalok, játékok, táncok fokozott együttműködésre, kreativitásra serkentik a gyerekeket. Programunkban fokozottan építünk népi gyermekjátékokra, dalokra, mondókákra, néptánca, a népszokásokból eredő egyéb zenei anyagra. Nagy örömet jelent az olyan gyermek látványa, amely a zenében, mozgásban feloldódik, önmagát kifejezi. Az óvónő azonban tartsa tiszteletben a gyerekek jogát a zenei tevékenység elutasítására, és engedje őket bekapcsolódni bármikor. A szerepcserés játékoknál lehetőleg mindenki kerüljön sorra! Az óvónő ismerje a zenei képességek fejlesztésének területeit, hogy tudatosan tudja megtervezni munkáját: éneklési készség, zenei hallás, ritmusérzék, zenei formaérzék, zenei alkotókészség fejlesztése, a zene hallgatására nevelés.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Ismerjenek mondókákat, bonyolultabb és hosszabb terjedelmű dalokat és dalos játékokat!
- Tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelnek.
- A dalok éneklését csoportosan és egyénileg is el tudják kezdeni.
- Képesek egyszerű dallam vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni,

- visszatapsolni.
- A mondókákat – az egyenletes lüktetést kiemelve – a magyar beszéd ritmusa szerint mondják.
 - Ismert dalt hallás alapján is tudnak szöveg nélkül dúdolni, zümmögni.
 - Felismerik a magas-mély, halk-hangos, lassú-gyors közötti különbségeket.
 - Felismerik a dalokat jellegzetes kezdő és belső motívumokról is.
 - Tudnak hosszabb periódusokkal is hangosan és magukban énekelni, dallamotívumokat bújtatni.
 - Érzékenyek a természet és a környezet hangjára, figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit, zörejen, beszédhangon egyaránt.
 - Felismerik hangjukról a fűvós, pengetős, ütős, vonós hangszereket. Önmaguk ütőhangszereket használnak (dob, cintányér, háromszög). Ezekkel lüktetést, ritmust, motívumot, hangsúlyt kiemelnek.
 - Szépen, harmonikusan mozognak. Megtartják a különböző térformákat. Mozgásokat, táncmozdulatokat egyöntetűen, esztétikusan végzik.
 - A bemutatott élőzenét, a népdalokat, műzenei szemelvényeket, más népek dalait figyelmesen, érdeklődve hallgatják.
 - Megismernek és tudnak az életkori sajátosságaiknak megfelelő, az évszakok változásaihoz kapcsolódó, az évente visszatérő naptári ünnepekhez igazodó énekes népszokásokat, népi dalos játékokat. Pl.: pásztorjáték, komatálazás, pünkösdlés, lakodalmas.

Ábrázolás és alkotás

*„Szavaim és képeim által vagyok olyan, amilyen,
Ez a szótár, ez a képtár: a tudatom.”*

/Dobai Péteri/

Szerepe a nevelés folyamatában

Az ábrázolás az önmegvalósítás, önkifejezés eszköze. A gyermek ízlésének, alkotó befogadó képességének, fantáziájának, kreativitásának kibontakoztatását, az esztétikai nevelést szolgálja. Magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást, a konstruálást, a kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést és a környezetalakítást. Fejleszti az emlékezetet, a természet és az elképzelés utáni ábrázoló és díszítő képességüket. Kialakítja forma és színeképzetüket, elősegíti a természet színeire, formáira való rácsodálkozásukat. Fejleszti esztétikai fogékonyságukat, értékelő képességüket. A feladatok sikeres teljesítése hozzájárul a gyermekek látási, tapintási, mozgási érzékelésének összerendeződéséhez, a vizuális élmények teljesebb átéléséhez, az önkéntelen és a szándékos megfigyelés tartalmának valósághűbb feldolgozásához. Kialakul annak felismerése, hogy érzékelt valóságot, érzelmeiket és elképzeléseiket az ábrázolás különféle eszközeivel kifejezhetik. **A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.**

Dolgozzanak természetes anyagokkal, lássák, tapasztalják, ismerjék meg a anyagok tulajdonságát, variálhatóságát, formálhatóságát! Alkalmazzanak technikákat: nyomathagyásos festés, tépés, vágás, ragasztás, batikolás, szappanviasz-karc, kollázs-montázs.

A népművészet anyagai, forma, szín, díszítő világa ma is követendő modell a vizuális alkotásban.

Mindig olyan technikával dolgozzanak, amivel sikerélményhez jutnak, amivel ki tudják önmagukat fejteni, ami újabb és újabb ábrázolótevékenységre ösztönzi őket. A vizuális nevelés lehetőségeit gazdagítjuk a népi mesterségek technikájának megismertetésével és alkalmazásával.

A természet és a természetes anyagok sokrétű lehetőséget nyújtanak a manuális tevékenységek gyakorlására, a finom motorikus készségek fejlődéséhez, fejlesztéséhez is új terepet szolgáltatnak. Hozzájárulnak a természettel való együttélés folyamatosságához is. A természet látványa segíti a vizuális funkció, a szín, a forma, az alak észlelésének fejlődését. A gyermek a vizuális technikák gyakorlása során minden alkalommal átéli az alkotás örömét, a sikerélmény újabb alkotásra motiválja. A sikerélmények következtében felébred az ábrázolás iránti szeretetük, önbizalmuk, erősödik a gondos feladatvégzésre irányuló akaratuk. A megerősítő légkörű környezetben a gyerekek jó kedvvel, szívesen alkotnak. Tudatosodik bennük, hogy a környező világtérben, mozgásban, történésben létezik. **Maga a tevékenység – s ennek öröme- a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelveivel és eljárásaival.**

Célja

- A gyerekek élmény és fantázia világának képi, szabad önkifejezése.
- A gyerekek forma, tér, színeképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- Az óvodai ábrázolás eszközei és technikái mellett ismerkedjenek meg a népi kismesterségek technikáival, eszközeivel!

Feladatok:

- Teremtjük meg a gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeit.
- Fejlesszük a 3-6 éves korban alkotó-alakító tevékenységek tartalmát, minőségét.
- Biztosítsuk a tevékenység szervezeti formáit, alapfeltételeit.
- Dolgozzuk fel a természeti környezetből begyűjtött sokrétű anyagokat.
- Ösztönözzük a félénk, gátlásos, visszahúzódo gyerekeket ábrázoló tevékenységekre.
- Egész nap folyamán biztosítsuk az ábrázoláshoz szükséges eszközöket, hogy a gyerekek igényük szerint ábrázolhassanak.
- Bocsássuk a gyerekek rendelkezésére a különböző udvari lehetőségeket: tábla, homok, agyag stb.
- Ösztönözzük a gyerekeket arra, hogy munkáikban jelenítsék meg személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia és élményviláguk mutatkozik meg!

A tevékenység tartalmi megvalósítása

A gyermekek az őket körülvevő környezetükből érkező spontán vizuális ingerek és szervezett foglalkozások hatására egyaránt fejlődnek, különböző tapasztalatokkal gazdagodnak. A megfelelő vizuális önkifejezés kiterjedéséhez szükség van arra, hogy a gyermekek térben, mozgásban, történésben tudják megjeleníteni a különböző dolgokat. Mindezek tudatos fejlesztéséhez már az óvodai élet korai szakaszában szervesen beépítjük az ábrázoló tevékenységet az óvodai játékba, hogy azt bármikor elővehessék. Minden csoportban biztosítjuk a tevékenységhez szükséges helyet. Az eszközök a nap folyamán bármikor elővehetők, a gyermekek számára elérhető helyen találhatóak. Mindennapjainkban sokféle

ábrázoló tevékenység szervezésére, kezdeményezésére van lehetőség: építés, képalakítás, rajzolás, barkácsolás. Az eszközökhöz kapcsolódó technikai ismeretek elsajátítása csoportosan vagy egyénileg történik. Az egyénre szabott fejlesztés lehetővé teszi, hogy a gátlásos, visszahúzó gyerekek is kifejezhessék önmagukat az ábrázolás eszközeivel. Ott és akkor nyújtunk segítséget, amikor és ahol szükséges.

A természet és a hagyomány gazdag tárházat biztosít a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka gyakorlására. A természeti környezetből begyűjtött anyagokat sokféleképpen használjuk fel, mely formálja ízlésvilágukat, természetközeli, otthonossá teszi óvodánkat.

Fejlődés várható jellemzője óvodáskor végén

- A gyerekek ismereteik, gondolataik, élményeik kifejezésére bátran, biztonsággal használják az ábrázolás eszközeit.
- Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázolnak.
- Sokféle tapasztalattal rendelkeznek, változatos alakú, zárt és nyitott terek, térbeli kiterjedések tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Képalakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonyokat.
- Élményeik, elképzeléseik, képzeleteik megjelenítésében biztonsággal használják a képi kifejezés változatos formáit, eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Formaábrázolásuk változatos, viseli a megkülönböztető jegyeket.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részformák (haj, érzékszervek stb.)
- Próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzéseivel.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat (papírhajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás, konstruálás, varrás, kötözés).
- Önállóan díszítenek tárgyakat, irányítással képesek az anyagszerúségre törekvés szabályait betartani.
- A közös munkák értékelése során saját műveikkel és az alkotásaikkal kapcsolatban szóbeli véleményt nyilvánítanak.
- Az eszközök, kellékek tisztántartásában, elrakásában aktívan részt vesznek.

Matematika

„A természet a matematika nyelvén szól hozzánk.”

/Galilei/

Szerepe a nevelés folyamatában

A matematikai nevelés lehetőséget teremt a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre. A matematikai tanulással a cél, megteremteni annak lehetőségét, hogy tevékenykedések, cselekvések során fejlődjenek képességeik, alakuljon ki bennük pozitív viszony a későbbi matematikához úgy, hogy közben többször megélhetik, átérezhetik a felfedezés, rátalálás, a felismerés, a tudás örömeit. A matematikai jellegű tevékenységek útján fejlődik a gyermekek közösségi érzése, munka megbecsülése, szeretete, a gyermekek önismerete, önbizalma, akaratereje. Fejlődik a gyerekek logikus gondolkodása, problémafelismerő és - megoldó képessége, a feladatmegoldásra irányuló

önállósága. A feladatok sikeres teljesítése hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek objektívebben ismerjék meg a világot, egyre jobban közelítsék meg a megismeréshez szükséges elvonatkoztatás útját. Az eredményes matematikai nevelés hatására a gyerekek egyre jobban közelítsék meg a megismeréshez szükséges elvonatkoztatás útját. Az eredményes matematikai nevelés hatására a gyerekek egyre szívesebben vesznek részt a matematikai jellegű tevékenységekben.

A matematikai fogalmakkal a gyermek a mindennapi életben állandóan találkozik, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül beszédükbe.

Szoros a kapcsolat a matematikai nevelés és a nevelés többi területe között. Ebben kiemelkedik a környezet megismerésére neveléssel való erős kötődés, amely segíti a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozását, és ezzel segíti értelmi és érzelmi fejlődését. Felismeri a mennyiségi, alakai, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképessége, fejlődik tér-sík és mennyiség szemlélete. A matematikai ismeretszerzés az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon az óvónő által irányított foglalkozásokon és időkeretben valósul meg.

Célja

- Az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása.
- Tudásgyarapítás, önálló feladatvégzés.
- Differenciált fejlesztés az egyéni képességekre alapozva.

Feladatok

- Biztosítsunk olyan eszközöket, amelyek felkeltik a gyerekek érdeklődését természetes élethelyzetekben, természetes környezetben lehetővé teszik a gyerekek számára a matematikai ismeretek, tapasztalatok megszerzését!
- Ösztönözzük a gyerekeket arra, hogy a környezetükben lévő formai és mennyiségi viszonyokat felismerjék!
- Valósítsuk meg a matematikai képességek fejlesztését játékosan!
- Biztosítsuk a matematikai tevékenységhez szükséges szervezeti formákat!
- Használjuk a természetes környezetből begyűjtött különböző magvakat, terméseket matematikai céllal!

A tevékenység tartalmi megvalósítása

Programunkban nemcsak komplex óvodai foglalkozások keretén belül valósul meg a matematikai nevelés. Önállóságát hangsúlyozzuk. A gyermek már az óvodába lépés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Fontosnak tartjuk, hogy a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket kövesse a tudatosabb óvodai nevelés. A gyermekeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban is megfigyelhetők. A környezet változásainak megfigyeléséhez feltétlenül szükség van a matematikai alapismeretekre. Ezek alapján lesznek képesek a gyermekek visszahatni a természetre és társadalomra. Az óvodába lépéstől játékokban és egyéb tevékenységeken keresztül belső érdeklődésből fakadóan teszt szerű matematikai ismeretekre, de a spontán tevékenységek csak egy bizonyos határig elégségesek a gyerekek számára. A 4. életévtől kezdve az óvónő által vezérelt fejlődési vonal indul. A fejlesztés során a játékvezető szerepe mindvégig érvényesül. Az óvónő szerepe nem a tanítás,

hanem a fejlődés optimális feltételeinek biztosítása. Ennek érdekében kell megválasztania a helyes módszereket.

Egy-egy matematikai fejlesztési, nevelési feladat konkrét megvalósulása, tartalma függ a kézbe adható eszközöktől. Ezek megválasztásánál fontos, hogy segítségükkel kellő változatosságban szerezzenek a gyerekek tapasztalatokat. A különböző tevékenykedés közben a következő megismerési képességek fejlesztése történik: érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás, szabálytudat, feladattudat, önállóság, kitartás, akarat!

Az óvodáskor végére elsajátítják a gyerekek az iskolai érettséghez szükséges alapokat.

Fejlődés várható jellemzője óvodáskor végére

- A gyerekek képesek az óvónő kérdéseit, gondolatát megérteni és követni.
- Képesek a matematikai helyzetről, problémáról saját gondolataikat szabadon elmondani.
- Tudnak tárgyakat, személyeket tulajdonságaik alapján csoportosítani.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni 20-ig.
- Helyesen használják a tő- és sorszámneveket!
- Ismerik a „pár” kifejezést.
- Ismerik, és helyesen használják a névutókat.
- Képesek tulajdonságaik szerint térbeli és síkbeli alakzatokat felismerni, tulajdonságaikat megnevezni.
- Felismerik környezetükben a gömb, téglatest, kocka alakú tárgyakat.
- Elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Értik, használják az összehasonlítást kifejező szavakat.
- Előállítanak szimmetrikus formákat, felismerik jellemzőit.
- Egyszerűbb méréseket végeznek (hosszúság, terület, űrtartalom).
- Ismerik a logikus gondolkodást elősegítő gépjátékot.
- Képesek az önálló, pontos feladatvégzésre.
- Egymás állításának igazságát megítélik, s képesek a tévedések javítására.

Munka

*„...még gyermeki korban kell szép tette nevelni.”
/Phokülidész/*

Szerepe a nevelés folyamatában

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső, munka jellegű játékos tevékenység. A gyermek, munka jellegű tevékenysége önként, azaz örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység. A gyerekek munkáját fontos nevelési eszköznek tekintjük. Szívesen azonosulnak a munka céljával, természetesnek tartják, élvezik az elért eredményeket. A munka jellegű tevékenység célja, hogy sajátítsák el a gyerekek azokat a készségeket, jártasságokat, amelyek a társas kapcsolatok, a társas együttélés fenntartását szolgálják. A környezet megismerése során szervezett tevékenységek gyakorlásán keresztül célunk a munkajellegű tevékenységek megszerettetése, az elvégzett munka megbecsülésére nevelés.

A felelősségérzet alapozása, kitartásra nevelés.

A munka az óvodáskor végéig játékos jellegű, célra irányuló tevékenység. Többnyire külső irányítással folyik, a gyerektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli. A nevelés folyamatában a gyerekek munkáját olyan tevékenységnek tekintjük, amelynek fejlesztése hozzájárul személyiségük alakításához. Ezzel a gyermekmunka a gyermek fejlesztésének eszközévé válik. Tevékenységük során megismerkednek az anyagokkal, tárgyakkal, eszközökkel, szabályokkal. Fejlődik kommunikációs, manuális készségük, megszokják a tudatos tevékenységet. Munkavégzés közben céltudatos irányítással a gyerekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti és társadalmi környezetükről. Törekszünk arra, hogy a munka a gyermek számára ne legyen megerőltető, és igazodjon életkorához, testi fejlettségéhez. Egyéni teherbírásuknak megfelelően kell a feladatokat megszabni, hogy fokozatos legyen a feladatsor bővítése. A figyelemmel kísért, megdicsért munka mindig örömet, nagyobb terhelhetőséget, ösztönzést jelent nemcsak az átlagon felül teljesítő gyermeknek is, de a lassúbb, gátlásosabb gyermeknek is.

A munka ne korlátozódjon csak az óvodában eltöltött időre, mert így megszakad a folyamat.

A szülők segítsége, közreműködése, pozitív hozzáállása nagyban befolyásolja a gyermek további viszonyát a munkához.

A munkához meg kell teremteni a külső és belső körülményeket: nyugodt légkört, megfelelő eszközöket, a gyermekek napirendjében egy optimális időt.

Fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés rendszeres és folyamatos legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba.

Az óvodai munka fajtái: önkiszolgáló munka,
naposi munka,
kerti munka,
alkalomszerű munka.

- Az önkiszolgáló és a naposi munka periodikusan ismétlődő tevékenységek láncolata a gyermekek mindennapi életében. Az alkalomszerű munkák a növények, állatok gondozása is előre megtervezett, de nem mindennapos feladat. E munkákat végezhetik egyénileg, illetve együttesen is. A gyerek érdeklődő cselekvésre vágyó természetét biztatással, magyarázattal, figyelemfelkeltéssel lehet aktívabbá tenni a különböző munkákban.

Célja

- Az óvodai élet során a gyermek egész személyiségének alakítása, munkajellegű játékos tevékenységeken keresztül.

Feladatok

- Biztosítsunk a gyerekeknek lehetőséget olyan munkák végzésére, amely fejleszti képességüket, gazdagítja személyiségüket!
- Tapasztalat útján fedeztessük fel a gyermekekben a munka hasznosságát, szükségességét!
- Hívjuk fel a figyelmüket arra, hogy tanulják meg tisztelni a munkát végző embert! Munkavégzés közben alkalmazkodjanak egymáshoz!
- Biztosítsunk a gyerekek méreteihez megfelelő munkaeszközöket!
- Alakítsuk ki a munkához való pozitív viszonyt!
- Munkavégzés során hívjuk fel a figyelmüket a higiéniai és balesetvédelmi szabályok

betartására, testi épségük megóvására!

A tevékenység tartalmi megvalósítása

Teremtjük meg a gyerekek számára az életkorukhoz mért munkalehetőségeket!

Tartalmilag gazdag, változatos feladatokat kapjanak! Biztosítsunk lehetőségeket a gyermekek számára saját személyük, illetve a csoport érdekében elvégzendő munkára! Mindezekhez olyan eszközöket biztosítunk, amelyek könnyen kezelhetők és nem okoznak balesetet. Megteremtjük a munkához szükséges, nyugodt, kiegyensúlyozott légkört. Módot adunk önálló munkavégzésre, hogy a gyerekek a szükséges készségeket elsajátítsák, gyakorolják. Elegendő időt biztosítunk arra, hogy a gyerekek egyéni tempójuknak megfelelően végezzék a feladatokat.

Munkafajták, munkajellegű tevékenységek

Az önkiszolgálásnak az óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy jelentősége van. A gyerekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása - a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Programunk időszakonként megváltoztatja az önkiszolgálást és a naposi teendőket. A kirándulások, hosszabb séták során alkalmazkodni kell a külső körülményekhez, (napirend megváltozásához és a természet adta lehetőségekhez). Megszűnik a komfort, helyette természetes környezetben kell az önkiszolgáló, illetve a naposi teendőket ellátni. Középső és nagycsoportban bevezetésre kerül a naposi munka. A naposok feladata a közösségéit, a társaik érdekében végzett önálló munka (terítés, foglalkozási eszközök kiosztása, teremrendezés, virággondozás stb.).

Kerti munka: Olyan közösségi jellegű tevékenység, amely közben a gyerekek átélik munkájuk természetre gyakorolt hatását. Megfigyelik azokat a változásokat és eredményeket, amelyek munkájuk nyomán létrejönnek. Magába foglalja az élősarkot, valamint a kertben végzett munkát, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyerekeknek. Tavasztól őszig lehet tevékenykedni a kertben és közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szerezhetnek a gyerekek. Óvodáink kertjében zöldségek és virágok is megtalálhatók. Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben és megfelelő minőségben legyen a csoport felszerelve a szükséges eszközökkel, szerszámokkal.

Alkalomszerű munkák: Az óvoda, a csoport életében vannak olyan munkafeladatok, amelyeket a gyerekek a naposi munka mellett alkalomszerűen végeznek. Az alkalomszerű munkák egy része időről időre szabályosan ismétlődik, tehát tervezhető, másik része esetleges. Mindezeket a feladatokat szükségletektől, a munka jellegétől, a körülményektől függően a csoport egyidejűleg végzi, vagy megbízatásként egyes gyermekek végzik. Alkalomszerű munkáknak tekinthető:

- szabályosan ismétlődő:
 - évszakonként a közvetlen környezet rendbetétele,
 - kisebb állatok etetése, gondozása,
 - ajándékkészítés, ünnepek előkészítése,
 - növények gondozása, ápolása,
 - segítség kisebb társaknak,
- esetleges:
 - megbízatások teljesítése
 - gyűjtőmunkák foglalkozásokhoz, játékhoz,
 - gyógynövények gyűjtése, szárítása,
 - játékok javítása, tisztántartása,

- hajtatas, csíráztatás.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A naposok önállóan, esztétikusan terítenek.
- Étkezés után leszedik az asztalt, a terítőt összehajtva a helyére teszik.
- Részt vesznek a foglalkozásokhoz szükséges eszközök kiosztásában.
- A munkát maguk között önállóan osztják szét.
- Megismerkednek és lehetőség szerint részt vesznek hagyományos falusi tevékenységekben (szüret, kukoricatörés, szövés, fonás, morzsolás, etetés).
- Irányítással, egyre önállóbban végzik a növényápolást, állatok gondozását, etetését.
- Részt vesznek betakarítási munkákban, gyógynövények gyűjtésében.
- A begyűjtött gyógynövényekből teát, zöldségekből salátát készítenek.
- Az őszi gyümölcsöket befőzik.
- Részt vesznek a virágok, magvak ültetésében. Folyamatosan gondozzák, ápolják a növényeket.
- Rendeltetésszerűen használják a kerti szerszámokat. Figyelnek egymás testi épségére.
- Aktívan részt vesznek az elromlott játékok javításában.
- Maguk is aktívak, a játékszerek tisztántartásában.
- Ajándékokat, díszeket készítenek.

Tanulás

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét,
szaporítja tapasztalatait
Ó azt hiszi, csak játszik:
De mi már tudjuk, mire megy a játék.
Arra, hogy e világban, otthonosan mozgó, eleven eszű
és tevékeny ember váljék belőle.”

/Varga Domokos/

Szerepe a nevelés folyamatában

Az óvodában a tanulás a nevelési folyamat szerves része. Egyrészt spontán, másrészt a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység. A tanulás óvodás korban elsősorban játékos cselekvésben megy végbe. Az eredményes tanulás alapja a megismerő folyamat és a tevékenység, cselekvés összekapcsolása. Az óvónő és a gyerekek kölcsönösen egymásra ható tevékenysége a tanulási folyamat alapja. A programunk a hagyományos tevékenység formákat a természetből, hagyományörzésből és a családokkal való együttműködésből fakadó tevékenységekkel gazdagítja. A korcsoportonként tervszerűen megszervezett játékos foglalkozások rendszere közösségi keretben biztosítja az oktatást, és sokoldalúan befolyásolja a gyermekek személyiségének alakulását. A tanulás anyagát a gyermekek társadalmi és természeti környezetéből merítjük, ezért ez az anyag alkalmas arra, hogy elősegítse a gyermek és környezete között a pozitív érzelmi viszony alakulását és az erkölcsi tulajdonságok fejlesztését. **Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.**

A tanulás közben végzett sokféle tevékenység lehetőséget ad az érdeklődés kielégítésére, a

tapasztalatszerzésre, a „megtanulás”, a gondolkodás örömeinek átélésére, az alkotásra, az emberi és a tárgyi környezet szépségeinek felfedezésére. Ezáltal alakul az iskolai tanulás megkezdéséhez szükséges pszichikus beállítódás, a feladattudat, az önfegyelmzés képessége. Tisztában kell lenni azzal, hogy minden egyes gyermek csak képességeinek elért fejlettségi szintjén teljesítheti a követelményeket. A differenciált nevelő-oktató munkával azt kell elérni, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjen, haladjon előre.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Célja

- Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, a teljes óvodai élet vertikuma során.
- A gyerekek játékos formában sokféle ismeretet, tapasztalatot szerezzenek a különféle tevékenységeken keresztül.
- Pozitív irányba alakuljon a gyerekek világképe, váljon pontosabbá érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb legyen figyelmük, emlékezetük, gazdagodjon fantáziájuk, fejlődjön beszédük és gondolkodásuk, váljanak képessé a problémák felismerésére, megoldására!
- Óvodáskor végére váljanak szociálisan éretté, rendelkezzenek olyan tulajdonságokkal, amelyek hozzájárulnak a sikeres, eredményes iskolai tanuláshoz!

Feladata:

- Teremtjük meg a tanulás optimális feltételeit!
- Minden tanulási tevékenységet a játékoság hasson át!
- Biztosítsunk önállóságot a gyerekek számára!
- Vegyük figyelembe a gyerekek egyéni képességeit differenciált feladatadással!
- Biztosítsunk lehetőséget a természetes közegben szerzett tapasztalás útján a megismerő képességek fejlesztésére!
- Biztosítsuk a tanulás folyamatjellegét!

A tanulás folyamatát **játékosan** kötött illetve kötetlen szervezeti formában valósítsuk meg!

- Juttassuk el a gyerekeket az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintre!

A tevékenység tartalmi megvalósítása

Programunk lehetőséget kínál az óvónőknek arra, hogy a nevelési célok érdekében a csoport és az egyes gyerekek fejlettségéhez, a helyi lehetőségekhez igazodva maga válassza meg, tervezze meg, és építse fel saját csoportja foglalkozási anyagát, válassza meg a szervezési és munkaformát.

A szervezett tanulás formái: **játékosan** kötött és kötetlen foglalkozások.

Javaslat a foglalkozások heti tervéhez

	3 - 4 évesek	4 - 5 évesek	5 - 8 évesek
Kötetlen foglalkozások:	<ul style="list-style-type: none"> – környezet megismerésre nevelés és hagyományápolás – mese - vers – ének - zene, énekes játékok – ábrázolás és alkotás 		
Játékosan kötött foglalkozások:	Játékos testmozgás mindennapos testnevelés		
Játékosan kötött vagy kötetlen foglalkozások:			<ul style="list-style-type: none"> – Környezet megismerésre nevelés és hagyományápolás – Mese - vers – Ének - zene, énekes játékok – Ábrázolás és alkotás – Matematika

A környezet megismerésére nevelés és hagyományápolás a hét bármely napján a gyerekek igénye és a feldolgozandó téma figyelembevételével történik.

A foglalkozások szervezése a nevelési év folyamán

3 - 4 évesek	november 1-től	május 31-ig
4 - 5 évesek	október 1-től	május 31-ig
5 - 8 évesek	szeptember 15-től	május 31-ig

Az egész év során a gyerekeknek módot kell adni arra, hogy kedvük és érdeklődésük szerint énekeljenek, mozoghassanak, rajzolhassanak, hallgassanak verset, mesét. Séták, kirándulások alkalmából figyeljék környezetük jelenségeit, eseményeit, beszéljenek az őket foglalkoztató kérdésekről.

Az oktatási évben a **játékosan kötött** és kötetlen foglalkozások egyaránt oldottak, játékosak, élményszerűek.

- 3-4 évesek számára foglalkozási áganként heti 1 kezdeményezést és 1 kötelező játékos testmozgást szervezünk.
- 4-5 évesek részére ugyanaz, mint kiscsoportban.
- 5-8 évesek részére heti 2 kötelező játékos testmozgást, 1 matematikát, 1 ének-zenét, énekes játékokat, 2 környezet megismerését, 2 ábrázolást, alkotást szervezünk.

A mese-vers, dramatizálás heti 2 alkalommal történik, egyébként igény szerint.

A foglalkozások során a gyerekek saját elképzeléseikkel, saját eszközeikkel, önállóan oldják meg a feladatokat, differenciált egyéni segítségadással, melyben érvényesül a tehetségfejlesztés is.

A **játékos** foglalkozás szervezése lehet: egyéni, mikrocsoportos és frontális munkaformában.

A mikrocsoportos szervezés során a kisebb csoportok együtt működve, egymást segítve

gyakorolják a közös tevékenység formáit. Alkalmas arra, hogy a társas kapcsolatok pozitív irányba fejlődjenek.

A frontális foglalkoztatási forma során a csoport együtt oldja meg a feladatokat, közösen beszélgetnek élményeikről, tapasztalataikról.

A foglalkozásokhoz használt eszközök kiválasztása során az óvónő törekedjen arra, hogy érdeklődésre, aktivitásra, gondolkodási műveletek alkalmazására, a feladatban rejlő probléma felismerésére és megoldására ösztönözzenek!

Programunk végrehajtása során a foglalkozások megszervezésében a következő szempontok érvényesülnek:

- Az óvónő a lehetőségekhez képest olyan feltételeket teremt, amely lehetővé teszi a minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Törekszünk arra, hogy a gyerekek minél több élményt gyűjtsenek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- Igyekszünk biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyerekeknek a természetben való folyamatos tevékenységhez.
- A tanulás eszköze maga a környező valóság, a természetes környezet, a valóságos tárgyak, élőlények legyenek!
- Minden foglalkozást lehetőség szerint a szabadban szervezünk.

7. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki, és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához. A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációjának, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartalma. A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Az egészségesen fejlődő gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ. Különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat. Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat. Ismeri és gyakorolja a gyalogos közlekedés szabályait. Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a foglalkozásokon kialakult együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttekkel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait, az iskolába kerülő gyermekekkel szemben

8. Gyermekvédelmi feladatok

Fontos szerepet kap az óvodánkban a gyermekvédelmi munka. A gazdasági, társadalmi viszonyok

változásával nőtt a mindennapi megélhetési gondokkal küzdő családok száma. A munkanélküliek száma emelkedik, ezzel egyenes arányban nőnek a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű családok. **A gyermekek között nem teszünk különbséget faji, vallási, etnikai, nemzetiségi hovatartozás alapján. A hátrányos megkülönböztetést, zaklatást, magalázást, megfélemlítést a teljes óvodai dolgozói kollektíva elítéli.**

A módosított közoktatási törvény alapján a 3. életévet betöltött hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket soron kívül vesszük fel óvodába.

A problémamegelőző gyermekvédelem egyik legfontosabb jelzőintézménye az óvoda. A gyerekek életük jelentős részét itt töltik. Testi tüneteikben, hangulatukban, viselkedésükben történő változás, fejlődésüknek minden hibája, zavara megjelenik az óvodában, mint tünet, amit a pedagógusnak észre kell venni, és keresni a tünet mögött meghúzódó okokat. Az óvónő feladata az első családlátogatáskor a gyermekek megismerése a családi környezet felmérése. Ha a gyermek fejlődését, életét veszélyeztetettnek látja a családban, akkor a gyermekvédelmi felelőshöz fordul. Amennyiben erőfeszítéseink nem járnak sikerrel, akkor külső segítséget kell igénybe venni: (orvos, családsegítő központ, pszichológus, gyámhatóság, Nevelési Tanácsadó, jegyző...).

8.1. A gyermek érdeke és jogai

- Az óvoda szolgáltatásai ne jelentsenek számára terhet.
- Minden segítséget kapjon meg képessége, tehetsége kibontakozásához, személyisége fejlesztéséhez.
- Mint fejlődő személyiséget, különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik.

8.2. A szülők jogai és kötelességei

- Gondoskodnia kell gyermeke testi, értelmi, erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről.
- Biztosítani kell az óvodáztatás, illetve a tankötelezettség teljesítését.
- Figyelemmel kell kísérnie gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét, megadni ehhez minden segítséget.
- Segítse elő gyermekének közösségbe történő beilleszkedését, az óvoda rendjének, a közösségi élet magatartási szabályainak elsajátítását.
- Tegye meg a szükséges intézkedéseket gyermeke jogainak érvényesítése érdekében.
- Tartsa tiszteletben az óvoda vezetői, pedagógusai, alkalmazottai, emberi méltóságát és jogait. Rendszeresen tartson kapcsolatot gyermeke óvodapedagógusával.

8.3. Gyermekvédelmi feladatok

Nyilvántartást vezetni a veszélyeztetett helyzetű gyermekekről.

Nyilvántartani és különös gondot szentelni a hátrányos helyzetű, a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézséggel küzdő gyermekeknek.

Szülők tájékoztatása a gyermekvédelmi feladatokról.

Egészségvédő és mentálhigiénés programokat célszerű szervezni a szülők bevonásával.

A szülők anyagi nehézsége esetén támogatást és juttatásokat kell részükre biztosítani. (pl. ingyenes étkezés, rászorultsági támogatás, gyermekvédelmi támogatás, stb.)

Figyelemmel kell kísérni a gyermekek egészségét.

Szükség esetén védő-óvó intézkedéseket kell tenni a gyermekek érdekében.

A pedagógusok a tudomásukra jutott információkat - amely a gyermekkel és a családokkal kapcsolatos - bizalmasan kötelesek megőrizni, a törvényi előírásoknak megfelelően.

8.4. Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok

Ennek ellátása minden óvoda pedagógusnak kötelessége. A gyermekvédelmi feladatokat óvodánkban 1 fő gyermekvédelmi felelős látja el.

Feladatai:

- nyilvántartást vezet a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről,
- éves munkatervet készít, mely tartalmazza a kapcsolattartás különböző formáit,
- kapcsolatot tart a Gyámhivatallal és Szociális Irodával,
- családlátogatásokat végez, tájékoztatja a szülőt a gyermekvédelmi feladatokról,
- segélyezésre javaslatot tesz,
- segíti a Nevelési Tanácsadóhoz és az Értelmi Képességeket Vizsgáló bizottsághoz irányítást,
- gyermekvédelmi munkával kapcsolatos továbbképzéseken vesz részt (önképzés, továbbképzés)
- éves kimutatása tartalmazza: óvodások létszámát,
veszélyeztetett és hátrányos helyzetűek számát,
3 vagy több gyermekes családban élők számát,
csoncacsaládban élők számát,
veszélyeztetettség okai

9. Az óvoda ünnepei, rendezvényei

Az ünnepek kiemelkednek az óvoda mindennapi életéből, de előzményei, emlékei be illeszkednek a gyerekek természetes életmenetébe. A kiválasztásban és megszervezésben fontos szempont a gyerekek életkori sajátosságainak szem előtt tartása. A közös, örömteli tevékenységek maradandó hatást gyakorolnak a gyerekek szociális viselkedésére. Az óvoda és a család kapcsolata mélyül, teljesebb az óvodai életük, a gyermekeknek erkölcsi örömet és sikert jelent.

Óvodai ünnepek:

- születés- és névnapok
- mikulás
- karácsony
- farsang
- húsvét
- anyák napja
- gyermeknap
- évzáró

Az óvodában megünnepeelt jeles napokkal színesebbek lesznek a hétköznapok, és felkeltjük a gyerekek érdeklődését ünnepeink iránt. Programunk az óvónők egyik fontos feladatának tekinti a népi kultúra ápolását. Igyekszünk megteremteni azt a miliót, amelyben az óvodába lépéstől jelen van, élő a hagyományápolás. Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, változatos és folyamatos, aktuális tevékenységekkel. A hagyományok ápolása közben történő együttjátás, tervezgetés, örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep vidám hangulatú, felszabadult együttlétet jelent az óvodánkban.

- néphagyományok ápolása a jeles napokhoz kapcsolódó szokásokkal
- természetvédő jeles napok:

október 4.	Állatok világnapja
március 22.	Víz világnapja
április 22.	Föld napja
május 10.	Madarak és fák napja
június 5.	Természetvédelmi világnap

Évente több alkalommal is szervezünk a gyermekeknek bábszínház előadást, színházlátogatást. Aktívan részt veszünk a társintézmények, a város rendezvényein.

Óvodai életünk színesítése, a gyermekek igényeinek kielégítése, a szülői igényeknek való megfelelés érdekében, minden tagintézmény önálló, sajátos programajánlókkal rendelkezik, melyet mindenesetben az igényekhez igazít.

Hagyományörző rendezvényeink: hagyományörző szüreti multságok

_____” _____ őszi tökfesztivál
nagycsoportos gyermekeknek, egy hetes erdei óvoda

Évente több alkalommal is szervezünk a gyerekek számára bábszínházi előadást és filmvetítést.

Házi munkaközösség szervezésében évente megrendezésre kerül:

- hagyományörző rajzverseny,
- helyi mesemondó verseny,
- területi mesemondó verseny,
- gyermek labdarúgás.,
- közös sportnap,

10. Az óvoda kapcsolatai

10. 1. Óvoda-család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve, gazdagítja, szolgálja gyerekek fejlődését. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban igényeit, szükségleteit, viszont az óvónőnek van olyan szaktudása, olyan korosztályi tapasztalata, melyek alapján hathatós segítsége tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyerekek harmonikus fejlesztése érdekében. Az óvodánkban folyó környezeti nevelés és hagyományápolás hatására egyes családoknál olyan szokások jelennek meg, amelyek életmódjukban szemléletváltozást jelentenek. Vállalják, magukénak vallják a jeles napok rendezvényeit, hagyományőrző ünnepeit, részt vesznek ezek szervezésében s lebonyolításában.

Az együtt nevelés célja és feladatai:

-Olyan őszinte, bizalomra épülő kapcsolatrendszer kiépítése, amelyben egyenrangú partnerként, a családi nevelést kiegészítve végzi munkáját az óvodai testület.

Kapcsolattartás formái:

- Napi találkozások, beszélgetések: Ez a kapcsolattartási forma a legbensőségesebb, elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékoztatott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről.
- Családlátogatás: A kölcsönös ismerkedés jegyében zajlik. A család megismeri az óvodai életet, szokásokat, mintát kap gyermeke neveléséhez. Az óvónő megismeri a családot, a gyermek családi környezetét.
- Nyíltnap: A szülők betekintést nyerhetnek az óvoda mindennapi munkájába. Megfigyelhetik, megérthetik az óvónő nevelési törekvéseit, nyomon követhetik gyermekük fejlődését.
- Szülői értekezlet: Megismerkedhetnek a szülők az óvoda szokásrendszerével, nevelési céljaival. Szakemberek segítségével tájékozódhatnak speciális problémák megoldási lehetőségeiről.
- Sz.MK: A szülők által választott képviselő, összefogó szervezet, amely hatékony szerepet vállal az óvoda és család kapcsolattartó rendszerében. Az éves munkatervben közösen megfogalmazott, rögzített feladatok által válik élővé a kapcsolat. Az SZMK. segítséget nyújt: kirándulások, rendezvények, táborozások, alapítvány által szervezett programok, s az óvoda által igényelt rendezvények szervezésében, lebonyolításában. Véleményt nyilvánítanak a törvények által előírt dokumentumok, legitimizációjában.

10.2. Óvoda – iskola

A nevelés-oktatás folyamatában egymásra épül a két intézmény. Ezért nélkülözhetetlen, hogy ismerjük egymás programját. A folyamatos kapcsolattartás formái: látogatások egymás intézményébe, tapasztalatcserék, értekezletek, munkaközösségi foglalkozások, továbbképzések, rendezvények, ünnepek kölcsönös felkeresése, azokon való aktív részvétel.

A napi problémák megbeszélésével az a célunk, hogy minél zökkenő mentesebben kerülhessenek a gyerekek az óvodából az iskolába.

10.3. Óvoda - bölcsőde

A bölcsődével való kapcsolat a helyi adottságok tükrében alakul. A gondozónőkkel folytatott tapasztalatcsere megkönnyíti az óvodába érkező gyerekek fogadását. A kölcsönös csoportlátogatások, a gyermekekkel való napi kapcsolat, betekintést adnak egymás nevelési feladatainak megismerésébe.

10.4. Kapcsolat a fenntartóval

Az óvoda tartalmi kapcsolatot alakít ki fenntartójával, Tiszalök Városi Önkormányzat Képviselő-testületével.

10.5. Óvoda - egészségügyi szervek

Az óvoda szükség szerinti kapcsolatot tart a gyermekorvossal, védőnőkkel.

10.6. Kapcsolat a pedagógiai szakmai szolgáltatás intézményeivel

Az óvoda rendszeres, szükség szerinti kapcsolatban áll a Nevelési Tanácsadóval, Tanulási Képességeket Vizsgáló Bizottságokkal.

10.7. Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

Az óvoda része a helyi társadalomnak, ezért fontos, hogy együttműködjön a környezetével és kialakítsa partneri, konstruktív kapcsolatát, amely a gyerekek együttnevelése, fejlesztése érdekében jön létre. Egyeztetés, megbeszélés alapján a Városi Könyvtár és Művelődési Ház programjának kidolgozásában részt vesz, és segítséget nyújt az óvoda, a gyermekek számára szervezett tartalmas programok szervezése érdekében.

Kapcsolattartás formái:

- könyvtárlátogatás, kiállítások szervezése, bábelőadások, mozi, színház szervezése.
- művelődési házban, óvodai rendezvények megszervezése és lebonyolítása.

10.8. Kapcsolattartás a kistérség óvodáival

Óvodáink szoros kapcsolatot tartanak a kistérség társintézményeivel, óvodáival, mely szakmai munkánk színvonalának emelését szolgálják.

A kapcsolattartás formái: közös gyermekrendezvények,
 szakmai napok,
 értekezletek,
 hospitációk,
 játékos versenyek.

12. Felhasznált irodalom

- Óvodai nevelés országos alapprogramja Budapest. 1996.
 Az óvodai nevelés programja Budapest. 1989.
 Néphagyományörző óvodai program Gödöllő. 1998.
 Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában Budapest. 1999.
 Bakonyiné Vince Ágnes - Kasza Ilona: Mozgás - öröm a szabadban Budapest. 1989.
 Forrai Katalin: Ének az óvodában Budapest. 1974.
 Zöld ovi – ötletgyűjtemény Tisza Klub füzetek. 7.
 Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? Budapest. 1996.
 Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Szolnok. 1983.
 Szempontok az óvodáskorú gyermekek fejlettségének megállapítására
 Mérei Ferenc - V. Binét: Gyermeklélektan Budapest. 1970.
 Fábíán Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program Miskolc. 1996.
 Pereszlényi Éva - Porkolábné Balogh Katalin:
 Játék - mozgás – kommunikáció Budapest. 1996.
 Vargáné Pók Katalin: „Ami kívül, az belül” Debrecen. 1995.
 Baranyai Sándorné: Értük - Velük Debrecen. 1998.
 Óvodai nevelés játékkal, mesével Budapest. 1996.
 Vargáné Szabó Gyöngyi: Debrecen. 1997.
 Epochális rendszerű óvodai nevelési program
 Dr. Nádai Magda: Madarak, fák, gyerekek Budapest. 1990.
 Dr. Ranschburg Jenő: Miskolc. 1996.
 Az óvodáskor magatartási és személyiség- problémái
 Dr. Daróczy Erzsébet, Dr. Kovács György Dr. Krajcsovsky József: Budapest. 1991.
 Óvodapedagógia
 Dömötör Tekla: Magyar népszokások Miskolc. 1993.
 Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok az óvodáskorban Miskolc. 1994.
 Négy vándor- környezeti nevelésre épülő személyiségfejlesztő és Baracs. 1998.
 Néphagyományörző helyi óvodai nevelési program
 Dr. Szemán Józsefné: Útmutató a hátrányos helyzetű cigány Hajdúböszörmény. 1996.
 gyermekek óvodai neveléséhez
 Lázár Katalin: Népi játékok Hajdúböszörmény. 1996.
 Tátrai Zsuzsa, Molnár Erika: Jeles napok, ünnepi szokások Hajdúböszörmény. 1996.
 Labáth Ferencné, Gilicze Zoltán, Kovács Erika: Budapest. 2009.
 Óvodai nevelés kompetencia területek- elméleti alapvetések
 A Kormány 255/2009.(XI. 20.) Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjának
 kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28.) Korm. Rendelet módosításáról.
 Segédanyag a helyi programok átdolgozásához a módosított alapprogram szerint.

Mellékletek jegyzéke

1. sz. melléklet
Erdei óvodai projekt
2. sz. melléklet
Megállapodás az óvoda gazdálkodásáról
3. sz. melléklet
Az Alapító Okirat másolata
4. sz. melléklet
Eszköz és felszerelési jegyzéke

